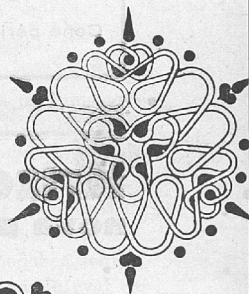

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Ž · E · N · S · K · I
S · V · E · T
1 · 9 · 3 · 5

12

LETO 13

DECEMBER

PERJE

Kokošje, purje, gosje, račje, navadno, s
strojem čiščeno in čohano.

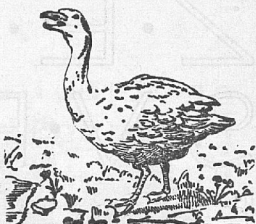
Vzorci se pošiljajo brezplačno in franko.

Dobavlja se v vsaki množini

E. VAJDA, ČAKOVEC

Telefon štev. 59, 60, 3, 4.

Cene perja zelo znižane. Zahtevajte cenik in vzorce, ki jih dobite
brezplačno!

Krize bo konec, ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dajati
nova posojila iz novih vlog. Zaupajte Vaš denar

Mestni hranilnici ljubljanski

ki izplačuje nove vloge, vložene po l. 1933 neomejeno ter jih obrestuje
po 4—5 %. Vloge nad Din 400.000.000.—. Rezerve Din 14.600.000.—.

„Moj novorojenček“

sestavila L. Hočevar-Megličeva, je knjižica, ki obsega 32 strani. Besedilo
je razdeljeno na deset poglavij in vsebuje 22 slik, ki ponazarujejo besedilo,
katero obravnava novodobno oblačenje in nego dojenčka sploh. Stane
Din 12.—.

Naroča se pri upravi „Ženskega Sveta“ Ljubljana, pošt. pred. 119. Na-
ročilo brez plačila se ne vzame v obzir. Na vsaki pošti se dobi položnica,
na katero napišete štev. našega tek. rač. 14004, kar Vam je ceneje, nego
da nam pišete po položnico.

**Drobna knjižica
z veliko vsebine**

Dekliško perilo

modeli in kroji perila za deklice od 12—18 let. Posebno bogate priloge
z risbami za vezenine, ki so uporabne tudi za okras otroških oblekic
in predpasnikov. Cena Din 6.—. Denar je poslati z naročilom vred.

ŽENSKI SVET

DECEMBER 1935

LJUBLJANA

LETO XIII-12

Odprto pismo modernemu arhitektu

Janez Rožencvet

Veleccenjeni gospod!

Ze davno sem se namenil, da Vam pišem, ali morda je prav, da sem doslej odlašal. Učinek pisma je odvisen od trenutka, v katerem pride naslovljenцу pred oči, in meni se zdi, da je danes trenotek ugodnejši kakor pred leti. Da Vam bo pa jasno, kaj hočem povedati, moram seči nekoliko nazaj.

Vašega starega očeta, ki ga Vi poznate le iz obledele fotografije, jaz še živega pomnim. Fin gospod je bil in lepo negovano brado je nosil. Seveda ga še nisem poznal, ko se je po dokončanih šolah odpravil na študijsko potovanje po Italiji in Grčiji. Ali pravili so mi, da je bil takrat podoben svojim tovarišem slikarjem in kiparjem in da se je z njimi vred navduševal za klasična dela antike. Skice, ki jih hranite iz njegove zapuščine, pričajo, da je imel precej slikarskega talenta. Vaš stari oče se je torej pomeščanil šele, ko je začel graditi tovarne, palače in vile tistim meščanom in tovarnarjem, ki so takrat bogateli na račun propadajoče obrti in novih prometnih sredstev. Vendar se je pa Vaš stari oče vse življenje trudil, da bi svojim stavbam vcepil nekaj one klasične arhitektonske lepote, ki se je v mladih letih zanjo navduševal. Včasih se mu je to posrečilo, včasih ne.

Kot dečku so se mi posebno čudni zdeli njegovi stebrički iz litega železa z gotskimi ali korintskimi kapiteli, ko ne gotika ne renesansa nista postavljali ograj iz litega železa. Pozneje sem sprevidel, da je bila v teh ograjah Vašega starega očeta tudi neka logika. Tovarne, ki so uničile obrtnika, so morale pač tešiti meščansko hrepenenje po lepoti. Zato gledam danes bogato dekoracijo stavb Vašega starega očeta z drugimi očmi. Fasade, polne stebrov, pilastrov, konzol, zidcev in frizov in velike, reprezentativne sobe v palačah brez kopalnic, poselskih sob in prave udobnosti so pač zrcalo tedanje meščanske plutokracije, ki je hotela posnemati staro aristokracijo. Toda obema so že zadnje ure bile in zato sta rodili le še slaboten eklektični slog, ki je ostal masi naroda tuj.

Vaš oče, ki je od začetka tudi v tem slabotnem slogu gradil uradne palače, je kmalu začutil potrebo revolucije v stavbarstvu.

Ali vsak revolucionar je vendarle tudi sin svojega očeta. Kakor je bil Vaš stari oče zaverovan zgolj v dekoracijo, je tudi Vaš oče videl samo dekorativno plat stavbarstva. Ustvaril je nesrečni secesijski slog ter v novem slogu dekoriral stanovanjske kasarne, v katere je nalagalo denar tisto meščanstvo, ki ni imelo več industrijske podjetnosti. Pred današnjo kritiko

odrežejo stavbe Vašega očeta še slabše kot stavbe Vašega starega očeta, in težko, če se bo katera dolgo ohranila.

In potem ste pričeli graditi Vi.

Kot sin svojega očeta ste se proglasili tudi za revolucionarja in izbrali ste si geslo: Konstrukcija je vse, dekoracija nič! Ker so mi bili razbojniki in revolucionarji že od nekdaj pri srcu, sem se tudi Vas iskreno razveselil ter ostal na Vaši strani, čeprav ste se kdaj svojemu geslu izneverili ali pa zašli v ekstrem. Kakor je namreč Vaš stari oče včasih pretiraval okrasje, tako ste Vi včasih pretiravali konstrukcije in jih izkonstruirali celo tam, kjer jih ne bi bilo potreba. Jaz Vam tega nisem zameril, zakaj ljubezen je prizanesljiva, čeprav ni slepa, kakor ljudje mislijo, temveč bistrovidna. Vedel sem, da hipne revolucije sploh ni in da se vsak preobrat izvrši počasi. Nihče ne more čez noč ustvariti novega sloga, ker se tudi pogoji našega življenja ne spreminjajo čez noč. Zato sem potrpežljivo čakal, da se sčasoma vse učisti, ter bil vesel, kadar sem v Vaših deli zasledil smoteno rabo gradbenega materiala ali konstruktivne in dekorativne elemente novega sloga.

Žalosten sem pa postal, ko sem iz velikih razlik Vaših del spoznal, da se vendar še nikjer ne pojavlja ona enotnost, ki bi jo mogel priznati kot slog. Raziskoval sem vzroke in sprevidel, da hodite po napačni poti.

V vseh dobah, ko je cvetela stavbarska umetnost, so ali ljudje sami vedeli, kaj hočejo, ter so stavbarji dajali njih željam pravo mero in obliko, ali pa so stavbarji vedeli, kaj ljudje potrebujejo, ter so jim oni postavili to, kar se jim je zdelo potrebno. V prvem primeru so bili stavbarji zgolj umetniki, v drugem pa umetniki in revolucionarji. Vselej so pa veliki stavbarji predvsem oblikovali prostor in šele zaradi prostora vse drugo, kar ga omejuje. Toda danes ljudje ne vedo, kaj hočejo, a stavbarji še niso spoznali, kaj ljudje potrebujejo in kaj bi jim lahko dali. In ker so stavbarji vrhtega pozabili, da je bistvo njih umetnosti ustvarjanje in oblikovanje harmoničnih prostorov, imamo tako malo arhitektskih umetnin.

Gospod, ne tajim Vaše poštene revolucionarne volje in Vašega umetniškega talenta, a kljub temu Vam moram reči, da se od dne do dne bolj oddaljujete od bistva arhitektske umetnosti. Namesto da bi ljudem ustvarjali prostor, jim ga jemljete. Trudite se, da bi iznašli stopnice, ki ne bi rabile nič prostora, na 25 m² hočete napraviti družinsko stanovanje in na vse načine si prizadevate, da bi spravili človeka tako pod streho kakor zver v kletko. Ali ne veste, da tako svojo umetnost le onečate?

Morda porečete: Jaz sem umetnik in ne morem nič proti socialnim razmeram.

Toda jaz Vam pravim: Če ste umetnik, morate biti danes revolucionar, ker drugače sploh ne morete biti umetnik. Umetnik mora kljub vsem socialnim razmeram narodu prikazovati življenske ideale. Kadar mu prikaže prave, jih narod sprejme ter spregovori: Hočem jih! A kar narod resnično hoče, to tudi ima.

Vi ste pozabili, da za slog niso značilne le konstrukcijske in okrasne oblike, temveč tudi svojevrstne predstave o harmoniji prostora, niste spoznali, da potrebujemo mi drugačen prostor kakor naši predniki. Zato nam ne znate zgraditi pravih domov in zato nam tudi ne morete ustvariti sloga, ki bi bil pravi izraz in stoletna priča naše volje ter živa spodbuda našim otrokom. Vaša krivda je, da hodimo danes po zaduhlih, prašnih in grdih ulicah, da naši otroci nimajo pravih šol in igrišč, da družine nimajo dostojnih domov, in da ljudstvo nima vrtov, kopališč, športnih prostorov, zbovalnih dvoran, svetišč in drugih stavb, ki jih potrebuje.

Zašli ste in zgrešili cilj, ki ga je Vaš nesrečni oče slutil, ki bi ga morali pa Vi jasno videti. Namesto da bi nam propovedovali, da smo dovolj bogati za krasoto, kakoršne svet še ni videl, trosite svoj talent za malenkosti, ki so jih navadni rokodelci pred Vami in brez Vas bolj izvrševali. Z betonom, železom in steklom bi se lahko kosali z najslavnejšimi stavbarji preteklosti, a Vi ne veste z novim gradbenim materialom kaj početi ter se v zadregi za monumentalnost zatekate spet h klasicističnim oblikam kakor Vaš stari oče, ki je bil pa finejši estet.

V svoji zmoti ste zablodili celo tako daleč, da ste ljudem vzeli postelje ter jim dali namesto njih razne divane in couche. Mar ne vidite, da hodite spet po stopinjah svojega starega očeta, ko nam hočete zaradi reprezentacije izmaličiti pravi pojem stanovanja? Človeka, gospodarja stanovanja, ponižujete, ko mu prigovarjate, da naj zataji svojega najboljšega prijatelja in čisto edinega tolažnika, posteljo, kateri zaupamo tretjino vsega svojega življenja! Kaj pravijo k taki zablodi Vaši slavni predniki, mojstri baročne dobe?

Ali ste že kdaj pomislili, kako težko sede kulturni človek na couch, ko ve, da bo zvečer nekdo drugi na njem spal? Ste kdaj premislili, koliko trpi na takem ležišču bolnik in kaj bo na zadnjo uro na couchu občutil človek, ki se je rodil na postelji? Kje je higijena in estetika, ki se tako radi nanjo sklicujete?

S temi vprašanji bi rad vzbudil Vašo vest, ker vem, da ne morete ustvariti nič velikega, dokler prezirate človeka. Zato Vam pravim, vrnite se k človeku, kateremu dajte posteljo, pošteno stanovanje ter vse, kar za vsakdanje življenje potrebuje in kar ste mu zaradi svoje umetnosti dolžni!

Vedite, da je temelj sleherne umetnosti v človeštvu, vrh pri Bogu. Dokler ne izkopljete temeljev do prave globine, ne boste nikoli zgradili stavb, ki bi navdajale Vas z božanskim občutkom stvarjenja, nas pa z ono mogočno življenjsko silo, ki jo mora prava umetnost izžarevati. Šele ko boste res našli človeka ter do dna proučili njegovo dušo, boste našli, kar že toliko čas zaman iščete — samorasli stavbni slog naše dobe!

Potem boste iz betona, železa in stekla zgradili tudi palače in veličastna svetišča, ki bodo vredno obstala poleg najslavnejših del Vaših davnih prednikov.

Stanujmo v stanovanjih

Ing. arch. Marjanca Kančeva

„Saj vendar stanujemo v stanovanjih, pa še prav drago jih plačujemo“, mi boste odgovorili. In vendar mnogokrat ne stanujete v teh stanovanjih vi, ampak vaši tirani: brezstilna pohištva iz afriške breze in orehove korenine, japonske in kitajske vaze, bronasti in mavčni kipi, najrazličnejši nastavki in podstavki, domače in tuje rastlinje, da, da, in še prav mnogokrat kanarčki in papige. Tako stanovanje je čestokrat bolj podobno neurejenemu muzeju kot toplemu, domačemu kotičku. Opremimo si stanovanje tako, da bo ustrezalo nam in našim potrebam. Le tako stanovanje nam bo prijetno in domače ter bo obenem radi svoje smotrene in harmonično urejene opreme tudi lepo in ekonomsko.

Kar pogledjmo nekoliko bolj kritično v eno takih „boljših“ stanovanj, pa bomo kmalu spoznali, kje in kakšne so napake. Za boljše meščansko stanovanje najamemo navadno tri ali štiri sobe s kuhinjo in pritliklinami. Eno ali dve sobi določimo za spalnico. Dasi niso spalnice vedno najsmotreneje urejene, vendar ustrezajo svojemu namenu: v njih počivamo. Ostali dve sobi opremimo s preostalim pohištvom in najimenitnejšo navlaklo ter ju krstimo: eno „sprejemnica ali salon“, drugo „jedilnica“. In prav ta dva priimka se zdita človeku tako zabavna: saj navadno nikoli ne sprejemamo gostov v sprejemnicah in prav redko kje jedo v jedilnicah.

Svoje posetnike sprejemamo navadno v kuhinji. Sprejemnico jim pokažemo samo od daleč. Navadno se že obiskovalcem samim zasmili uboga gospodinja, ki bo morala toliko pospravljati za njimi, da se ne upajo prav vstopiti. Bolj nerodne posetnike pa sami opozorimo na to, da je v kuhinji mnogo prijetneje. Na večerni oddih ali razvedrilo hodimo v kavarne ali gostilne. Dragoceni zastori sprejemnice bi porumeneli od tobačnega dima, s čevlji pomažemo tla in preproge, večno nemirne roke razmečejo vse albume in knjige, prestavijo vse vaze in kipe, pomečkajo in zamažejo prte — vse to je prav neprijetno. Salon mora biti čist in pospravljen! In če prebijemo vse večere v njem, koliko elektrike porabimo, pozimi pa še drv. Če bi pa čez dan pustili otrokom, da bi se učili v salonu, nam pokvarijo vse tapetirane stole, razbijejo podstavek s steklenim sadjem, polomijo vse kakteje, pospravljanja bi ne bilo ne konca ne kraja, škoda ogromna. V kuhinji pa vsega tega ni!

Tudi jedilnice ne uporabljamo. Zopet prevzame skoraj vse njene dolžnosti na svoje potrpežljive rame domača in preprosta kuhinja. Kdo bo vedno predeval vse jedi iz loncev in kozic v skleda, na pladnje in tase ter jih prenašal iz kuhinje v jedilnico! Najkrajša in najenostavnejša je pot s štedilnika na kuhinjsko mizo, iz lonca v usta.

Zoperno je, če je prt v jedilnici vsak dan polit z juho ali pomazan z omako, od vročih skled pa se v lesu poznajo grdi kolobarji. V kuhinji mize sploh ni treba pregrinjati ali jo pa pregrnemo z najpreprostejšim prtom, včasih zadostuje tudi bel zavijalni papir.

Zakaj pa vendar opremljamo sobe kot jedilnice in sprejemnice, če pa stanujemo samo v kuhinjah, predsobah in kabinetih?

Pa bi si res kdo uredil stanovanje po svojih potrebah in željah. Toda, saj razumete, ko si človek ureja svoje lastno gnezdo, tedaj vam priskakljajo od vseh koncev in krajev tetke in strički, botrice in prijateljice in vsaka vam prinese kak „lep“ dar za trajen spomin nanjo in novemu stanovanju za okras. Seveda morajo biti ti spominki razvrščeni na najbolj vidnih mestih, če se nočete dosmrtno zameriti dobrim darovalkam, kajti gorje, če bi se ti dragoceni darovi dolgočasili na podstrešju. Potem pa še človek sam kupuje po raznih „strokovnjaških“ nasvetih in vzgledih najrazličnejše okrasne predmete in končno je soba res tako prenatrpana, da skoro ni kam sedeti in morate vedno paziti, da česa ne prevrnete.

Pri vsem tem si domišljamo, da dobro gospodarimo. Ni nam žal denarja za drago bahaško navlaklo, štedimo pa pri kurivu in razsvetljavi. Skoro pol leta so

naše sobe mrzle in temne. Vprašanje je celo, če nam taki okraski sobo res olepšajo, čisto gotovo nam je pa ne ogrejejo. Te gospodarske pomisleke bi pač morala upoštevati vsaka gospodinja.

Za delavska stanovanja to seveda ne velja. Tu ne smemo govoriti o kaki baharški navlaki, saj so delavčevi zasluži tako majhni, da čisto niti lonci nimajo najnujnejše notranje opreme, kaj šele stanovanje. Delavski družini je kuhinja najvažnejši in najbolj ekonomski stanovanjski prostor, kjer poteka skoraj vse življenje delavčeve žene in otrok. Oprema je čisto preprosta, pogosto nadomestujejo stari zaboji mize in stole, police pa otroške posteljice. Vztrajno stremljenje za izboljšanjem življenjskih prilik ter živa iznajdljivost in ročnost delavskih slojev ustvarjajo z duhovitimi domisleki v delavskih bivališčih nujno potrebno opremo z najpreprostejšimi sredstvi.

Popolnoma drugačno ureditev bivališča zahteva življenje na kmetih. Tu živi vsa družina za zemljo. Temu primeren mora biti tudi kmečki dom. Veža služi za kuhinjo, velika izba ali „hiša“ pa za stanovanje gospodarju in gospodinjji. Ostala družina prenočuje v hlevu, v kaščah in shrambah, na skednju, v uljaku in drugih gospodarskih poslopjih, poleti pa včasih celo pod hruško ali slivo.

Vkljub temu, da zahteva kmečki dom popolnoma drugačno opremo kot mestno stanovanje, posnemajo mlade kmečke neveste navade malomeščanov, ki so jih že sami radi nepraktičnosti opustili. Pri bališu ne sme manjkati imenitne psihe, zastarelega umivalnika in nočnih omaric z imitiranimi marmornimi ploščami ter drugih delov opreme, ki so zaostali v raznih skladiščih. Takih predmetov gospodinja ne more rabiti in ji stoje v sobi za okras in napotje. Nabavi naj si le to, kar ji bo res v polni meri služilo. Tudi za lepo zunanje lice je poskrbela narava sama. V očevem gozdu rastejo tako lepi hrasti, jeseni, javorji, mecesni, star oreh, češnjo ali hruško bi žrtvovali, da nam ne bo treba premišljevat, kakšen les in marmor naj imitira mizar na naši opremi.

Pri izbiranju opreme same in njeni razporeditvi v sobah naj odločuje v prvi vrsti tok in način življenja, ki ga določa naš poklic in premoženjske razmere. V tem okviru si uredimo stanovanje po svojem okusu, saj je v njem močan izraz nas samih in čisto verna slika našega družinskega življenja.

Oprema naj bo praktična in po možnosti enostavna, ustreza naj vsem našim potrebam. Premislimo dobro že pri nakupu, da jo nabavljamo vendar za uporabo in ne samo za oko. Tudi estetska lepota opreme ni vedno v skladu z njeno ceno.

Ustvarimo si v naših sobah toplo domačnost, izrabimo neizmerno bogastvo kraljestva barv, ki nam poleg smotrenih oblik more ustvariti prikupno ozračje, da nam je bivanje v takih sobah užitek.

O dveh, ki sta se poročila pod marelo

Milica Ostrovška

Črtica

On je bil mlad občinski uradnik, ki so ga malomestna dekleta rada gledala radi njegovih svetlih, resnih oči, ker so v tem kraju bili vsi fantje črni in razigrani.

Ona je bila tisto zimo prvič nastavljena kot poštna uradnica. Nekoč je šel na pošto po zavoj knjig, ki jih je bil naročil. Začudeno se je zagledal v novi obraz, ki je sanjavo gledal izpod gladko počesanih rjavih las.

Ko je stopil na ulico, je res imel zavoj knjig pod pazduho, ni pa imel več svoje svobode.

Ampak te svobode mu tudi ni bilo preveč mar; pusta je bila in je dišala po najeti sobi, kjer prazno odmeva tvoj korak.

Mladi poštarici pa njena svoboda še celo ni bila všeč. Pogovori tovarišic v uradu je niso zanimali in tudi sama ni nikoli mogla najti prave besede zanje.

Vrh tega pa sta še zvedela, da sta rojaka. Kaj čuda, če sta se kmalu sprehajala skupaj po vegasti kaldrmi?

Dokler sta še govorila vsak o svoji preteklosti, so jo noge po slabem tlaku zelo bolele; ko sta čez nekaj tednov prešla na sedanost, to se pravi na namigavanja in spletkarjenja tovarišev in tovarišic, se je le včasih nerodno prestopila, toliko da se je spomnila, da hodi po kaldrmi; odkar pa ji je neko noč, ko je zapihal prvi jug in nikakor ni mogel zaspati, napisal pismo življenja, sta začela govoriti o prihodnjosti. In glej, kakor da kaldrme ni več!

Za njunim hrbtom so se ljudje nasmihali desno, nasmihali levo, ampak kakšno je bilo razočaranje, ko se je po mestecu razvedelo, da sta že poročena. In brez ciganske glasbe, brez bele obleke in gostov in plesa? Nezaslišano! Da sta se šla drugam poročiti in nihče ni mogel zadovoljiti svoji zvedavosti? In pa bala, kje da je bala? Dva prava norca; saj bi bil on mogel dobiti nevesto s tisočaki, ona pa bo itak morala dalje garati za kruh.

Onadva sta marsikaj razumela, ukrenila sta vendar po svoje. Gospodinja je v njegovo samsko sobo postavila še eno posteljo, ki niti podobna ni bila oni, in — problem je bil rešen.

Ampak soba ni bila več tista soba. Pohištvo res ni bilo nič prida, vsak kos je bil zvlečen od drugod, toda ona je bila zvezla tanke etaminaste zavese, ki so v prosojnih gubah padale ob oknih. Komaj sta bila v enem kotu sobe malce izpopolnila polico s kuhinjsko opravo — vsak je prinesel v doto kos: čajnik, kuhalnik, skodelico in drugo — že sta hotela imeti vazo. Posebno njej se je sila važna zdela ta vaza! In res: odslej se je vedno košatila sredi mize, čeprav je bilo v njej samo poljsko cvetje ali jeseni pisano listje.

Prvega sta pod njo polagala plačo. Veliko res ni bilo, ampak ko sta proračun izčrpala, je le še nekaj ostalo. In načrtov sta imela toliko!

Sklenila sta, da si bosta najela še sobico poleg spalnice in naredila iz nje kuhinjo. Saj je gospodinja ni nič uporabljala.

On se kuhinje ni nič manj veselil kakor ona. Spominjala ga bo doma, matere; ljubko in toplo bo, ženka bo kuhala in še tako preprosto kosilo bo dvakrat več teknilo kakor v gostilni. Njo pa je malo skrbelo, kako bo zmogla poleg službe še kuho; ampak prevabljivo je bilo delati proračune, risati, izbirati, naročevati!

Odslej sta mesto na promenado zavijala redno po stranski, temni poti k mizarju, da vidita, kakšno je že pohištvo.

Ko se je nekega poldneva vračala domov, še vsa vneta od dela na pošti, je oddaleč opazila pred hišo dva nosača, ki sta nosila kuhinjsko omaro. Kako je le mogla pozabiti, da je bil danes določeni dan!

Belo se ji je zasvetila nasproti in obšlo jo je vroče kakor ob nenadnem srečanju ljubega fanta.

Že stoji na določenem mestu! Ah, to je predalov in predalčkov! Najrajši bi že začela urejevati knjige, lonce, živila, steklenino! Ampak ne, njega počaka! No, lepo posodo vendar lahko prinese, da vidi, kakšen vtis dela za steklom. Kmalu je prihitel tudi on. Zdaj sta začela znašati stvari iz spalnice, kakor bi tankaj gorelo. Potem sta se postavila k vratom in občudovala. Bil je njun prvi kos pohištva.

Ko je bilo vse urejeno, je bila kuhinja tako sveže ljubka, da bosta kar v njej sprejemala goste. Samo štedilnik na svojih bergljastih nogah ni lep. On je dejal: „Skriti ga bo treba,“ ona pa je vzkliknila: „Že vem, kako!“

In sta naročila še ogrodcje za špansko steno. Kupila sta platna in se lotila risati. Umetnika nista bila, ampak v revijah kar mrgoli lepih zamisli. pa je šlo! Vsak s svojim čopičem! Tako vneto sta delala, da so se jima roke kar tresle. Zato pa je bila pozneje kuhinja podobna pravi jedilnici!

Ko sta zjutraj vstajala, sta v hladnih jesenskih dneh kar bežala iz tuje spalnice v kuhinjo, ki ju je domače sprejela z vonjem po sveže barvanem lesu. Prinesel ji je drv, zakurila je in že je kava zavrela, da je bilo res kakor — doma!

Tiste dni jima je nekdo na silo hotel oddati lepo, majhno stanovanje. Niti govora o tem, saj za spalnico še ni pohištva! Toda gledat sta vendarle šla. Res je bilo lepo; kuhinjo sta že izplačala, kaj ko bi vendar, na obroke, samo iz mehkega lesa? —

Spet sta začela listati knjige z načrti. Odpovedati se še tej in oni prijetnosti in — iti mora!

Deževen dan je bil, ko sta se slednjič selila. Dva moža z vozom sta le s težavo dobila. Ravno je pospravljala zadnji drobiž v zaboje, ko je prihrdrdal voznik pred hišo. Mož je skočil k oknu in se v sebi razhudil: voz je bil lojterski, neroden in ozek. Njej ni dejal ničesar, saj bo še prekmalu videla izgubo! Ko je zadnja stopila iz hiše, se je bil naloženi voz že odmaknil. Z grozo je videla, kako se ubogo pohištvo maje na vegastem vozu kakor na viharнем morju. Skušal jo je pomiriti in že je moral v urad. Ona pa je voz prehitela, da bi v novem domu določevala prostor temu in onemu. Toda morala se je obrniti; čuden ropot ji je bil udaril na uho. Imela je tudi kaj videti; cevi s štedilnika so se kotrljale po kaldrmi in še nekaj drugega je moralo pasti; voznik je ravno pobiral. Lilo je, v roki je imela krč od dežnika in košarice polne steklene posode; ni se utegnila obirati.

Pohištvo, ki so ga od mizarja prinesli naravnost v spalnico, je bilo res lepo. Ampak ni se ga utegnila veseliti. Kuhinjska omara je bila vsa oguljena, ročaji so v krepkih sunkih kar odleteli, in njene lepe žimnice od koles vse blatne; štedilnika pa kar postaviti niso mogli, ker je po poti izgubil eno nogo.

Naenkrat je začutila močno utrujenost v hrbtu, sedla je na prvi stol in solze so se ji ulile kljub moškim, ki so bili navzoči.

Slednjič so vse nezgode popravili, kar se je dalo. In božič že trka; tedaj bo moralo biti vse kar najlepše. Tudi znance lahko povabita na praznik v novi dom. In drevesce morata postaviti, da bodo videli, kakšne so njihove navade. On je bil bolj za jaslice, ker so tako pristno slovenske. Slednjič sta se zmenila, da postavita kar oboje.

Toda, kje bodo gostje sedeli? Samo štiri stolice imata v hiši. Sposodita si jih že lahko, ampak preveč bo podobno gostilni. Oba pa vesta, kaj bi rada: divan seveda, mehak in lep in z blazinami obložen. Ampak proračun!

Zvečer kar ni mogla zaspati. Kje je neki izhod iz zagate?

Izpuhtala jo je. Prisluhnila je, ali on že spi. Ni si na jasnem. Lahno pokliče. Seve, malo ga je zdramila, pa nič ne de, vesel bo, ko mu pove. Še dolgo v noč se menita, kako bosta kupila nekaj zabojev in jih zbila skupaj v obliki divana. Tudi blazine iz vrečevine, napolnjene s slamo, ne bodo drage. Ima pa ona lepo odejo, ki bo vse imenitno zakrila. In ob zidu pa blazine, dve tri, nekaj jih že ima, nekaj jih še zveze.

Včasi pa ni mogla zaspati, ker ni vedela, kaj bi njemu poklonila. Toliko stvari rabita, o vsem sta se že domenila, toda naenkrat ne gre. Najbolj jo je bolela ostra električna svetloba. V mestecu pa vesta za šiviljo, ki znan krasno napeti svilo na ogrodje za senčnik; ona sama itak ne utegne.

Ko se je odločila, je šla naročevati obliko. Komaj je začela razlagati, kaj in kako, jo je mož pobaral: „Torej podoben naj bo tistemu, ki ga je včeraj naročil vaš mož?“ Posilil jo je smeh, iztisnila je nekaj besed in že je bila snet na ulici. Torej kaj drugega, na primer: lepo sliko v okvirju! Da bi mu pa povedala, kaj že ve, tega nikar!

Divan sta tudi že uredila, toda zaboja z naročenim blagom in drevescem ni od nikoder. Taka nervoza!

Samo en dan pred svetim večerom je slednjič prispela pošiljka. Bil je sam doma. Pripravil je klešče in kladivo, ampak odprl še ni! To bi bila huda! Vsa zasopla je prihitela iz urada in še toliko je moral čakati, da je vrgla plašč na imenitni divan. Nato se je pričelo: čisto na vrhu je povprečno ležalo v zaboju drevesce. Razširila sta mu veje in obstala brez besed. Smrečica je bila, sveža in zelena in je dišala po vlažnem gozdu, kjer se pod širokimi vejami skrivajo zajčki in se palčki lovijo okrog trebušastih jurčkov. Domotožje ju je rahlo stisnilo za srce.

Ampak zaboj je bil poln koristnih in lepih stvari, kdo bi dolgo sanjaril!

Ko se je drugega dne že mračilo, je pri nji bilo še vse v neredu. Ona je jemala piškote iz peči, on pa je rezal in rezal še zadnjo lepenko, da bi nanjo zlepil postavne jaslice. Že je bila ura k večerji, ko je drevesce sicer že stalo, a ga še nista utegnila nič okrasiti. No, bilo je majhno, delo je šlo hitro od rok. Ozrla sta se ponosno naokrog in si dejala, da je vse na moč lepo. Še na misel jima ni prišlo, da bi se utegnil jutri kdo od gostov nasmihati njunemu „luksuzu“.

Šele zdaj sta prižgala svečke v jaslicah in na smrečici. Pustila sta, naj gorijo. Nekje je plamenček načel vejo: zakadilo se je in zacvrčalo. Spustil je roko z njenih ramen in utrnil ogenjček. Pred očmi so se jima vrstili

pretekli božiči; veseli in žalostni; v družbi svojcev in samotni, ampak nobeden ni bil tako lep kot nocojšnji.

Utrujena sta bila sicer oba; od ranega jutra je letala iz kuhinje v sobo, on pa je imel skeleče prste od trde lepenke in hrbet ves tog od sključenega sedenja. Toda zdaj je tako lepo: tesno drug ob drugem se vdajata lahno pojochi skrivnosti, ki preveva popolno tišino že usnule hiše sredi mirnega, odmaknjenega mesta. Ni slišati piska, ne ropota, ne samotnega koraka. Le onadva bedita in lučke z njima.

V gorenju rahlo vztrepetavajo in sence na jasticah se zazibljejo z njimi. In kakor nepremično zreta, se jima dozdeva, da zares hite pastirji v toplih kožuhih in dekleta v pečah z nageljni v rokah in sključene ženice s košaro polno jajec in druge s krofi in šolarčki ob dedovi roki in od daleč še sveti trije kralji na težkih kmečkih konjih. Toliko jih je, da vse kar mrgoli in vsi so obrnjeni k svetlemu hlevčku. Vse oči zro v drobno, smehljajoče se novo bitje, ki prinaša mir na svet.

Ročice drobne, nežne, negotovo, radostno zakrilijo po zraku.

Pa ne, saj to ni več Jezušček! To je njun otrok, še neznan, pa že tako ljubljen.

Mehko in toplo jo prešine, da se še tesneje stisne k njemu, kakor bi želela, da tudi on zasluči del njene sreče.

Občutil je rahli vztrepet, jo pogledal mehko, vprašujoče. „Na prihodnji božič mislim,“ je vdano dahnila. On pa jo je privil še tesneje k sebi.

Slednjič sta se odtrgala od jastic, da bi si ogledala skromne darove, ki sta jih prejela drug od drugega. Ona se je smehljaje ozrla na lepi senčnik. Koj je hotel obesiti sliko na zid, tudi senčnik sta čimprej pritrdila na luč. Potem sta sedla v njegovo mehko svetlobo, ki je živo odražala le skladno lepoto k večerji slavnostno pogrnjene mize: skodelici, prtčka, krožnike in sredi vsega tega vazo s smrekovo vejico iz daljnih domačih gozdov.

Domača knjižnica - duhovno ognjišče

Pavel Kreutzer

Splošen je klic po duhovni poglobitvi. Nič čudnega, ko so nas obupne gospodarske in socialne razmere prisilile k premišljevanju in spoznanju, da je duhovna kriza razvnela najgrše in najsebičnejše človeške nagne ter nas privedla v sedanji kaotični položaj. In tudi zgodovina nam razumljivo priča, da so vsa razdobja duhovnega nereda in stiske spremljale gospodarske in socialne neprilike. Čimdalje bolj živo čutimo, da nam more edino duhovna uravnovešenost vrniti družabno in gospodarsko ravnotežje.

Zato rabi družina poleg kuhinjskega ognjišča tudi duhovno ognjišče. Človek ne potrebuje doma samo zaradi zavetja pred vremenom, mrazom in raznimi telesnimi nevarnostmi, ne potrebuje ga zgolj za odpočitek in okrepčilo telesa, marveč tudi za odpočitek, okrepčilo in prenovljenje duha. Torej mora imeti stanovanje poleg prastarega kuhinjskega ognjišča tudi duhovno ognjišče — domačo knjižnico. Ob tem duhovnem ognjišču naj nas greje be-

seda naših prednikov ter nam vliva v duše trdno misel in voljo, ki jo za življenje potrebujemo. Tako duhovno ognjišče si mora ustvariti sleherna slovenska družina, a to ognjišče mora tudi varovati, množiti in rabiti, kajti knjiga bodi res živa sila in potreba, ne pa zgolj mrtva kulturna dekoracija, kakor je žalibog v marsikaterem meščanskem domu.

Načelo, ki nas mora voditi pri opremi sodobnega stanovanja, da imejmo v njem samo to, kar potrebujemo, in da vse, kar je v njem, tudi resnično rabimo, naj velja tudi za domačo knjižnico. Če jo ustanovimo in izpopolnujemo po tem načelu, se nam ne bo izmaličila v puhlo navlako ali golo breme. V domačo knjižnico moramo torej uvrstiti predvsem one slovenske knjige, ki smo jih že brali in ki jih hočemo še kdaj brati. Torej knjige, ki imajo po našem mnenju trajno vrednost. Pri tem se ne smemo ozirati na mnenje drugih, kajti v naši knjižnici sme odločati le naša lastna sodba. Nikakor torej ni v domači knjižnici prostora za knjige, ki jih kdorkoli poveljuje, a se nam ne zde branja vredne. Še manj pa sme v knjižnici manjkati knjiga, ki smo jo kdaj z navdušenjem in užitkom brali, pa smo si jo samo izposodili. Tako knjigo moramo kupiti in uvrstiti v svojo domačo knjižnico.

Razen domačih in tujih leposlovnih knjig morajo imeti v domači knjižnici mesto poleg jezikovnih in poučnih slovarjev, zgodovinskih del in raznih znanstvenih priročnikov seveda tudi one strokovne knjige, ki jih za svoj poklic potrebujemo in rabimo. Tako urejena domača knjižnica je res duhovno ognjišče družine in hkrati zrcalo njene kulture.

Posebno moram pa omeniti, da spadajo v pravo domačo knjižnico tudi razne gospodinjske in kuharske knjige in da se pri nas premalo zavedamo važnosti in potrebe takih knjig. Veliko knjižnic sem že videl po raznih hišah, a prav nikjer še nisem videl gospodinjske knjižnice. Niti pri gospodinjah, ki so izvrstne in navdušene kuharice in znajo več jezikov, nisem našel po več kakor eno kuharsko knjigo. In vendar mislim, da bi moral biti za izobraženo gospodinjo velik užitek, imeti večjo zbirko kuharske in gospodinjske literature, primerjati med seboj kuhinjo raznih narodov ter preizkusiti na lastnem ognjišču zdaj ta zdaj oni recept.

Veliko činiteljev je poklicanih in dolžnih navajati narod k ljubezni in spoštovanju knjig, toda predvsem mora otrokom ljubezen in spoštovanje do knjig vcepiti družina. Če imajo starši knjižnico, jo bodo gotovo imeli tudi otroci, in zato je prav, če jih starši že zgodaj navajajo k ustanavljanju lastne knjižnice. Otroci, ki imajo veselje nad lastnino, si bodo tudi prav radi knjižnico omislili in spopolnjevali, če najdejo le količkaj opore pri starših. Odkazimo torej tudi otrokom polico za njih knjige in vzpodbujajmo jih, da si iz lastnih prihrankov kupujejo dobre in njim primerne knjige. Tako bo naša knjiga najprej zavzela v življenju družine ono važno in spoštovano mesto, ki ji zaradi boljše bodočnosti naroda pripada.

Delavsko stanovanje

Dr. med. V. Kanoni

Kapitalistični razvoj z industrializacijo ter kapitalističnim načinom, s kupičenjem ter osredotočanjem kapitala v rokah vladajočega razreda ustvarja posebne družbene odnose. V kompleksu arhitekture gradi vladajoči razred mesta s hišami in palačami, čijih fasade krasi z nadevki zgodovinskih stilnih dekoracij. Isti čas gradi stisnjene vrste najemniških hiš z mračnimi in zatohlimi stanovanji v proletarskih predelih, izven mest pa, v industrijskih predelih bedne barake zloglasnega Trucky-sistema.

Industrializacija, ki je uvedla nove metode dela in nov način življenja, je pahnila delavca v prašno, mračno in strupeno vzdušje industrije. Kapitalistični način produkcije je priklenil k stroju ne le moža, ampak tudi ženo ter nedorastlo mladež, je razčlenil delavsko družino ter opustošil njihove domove. Stanovanja, ki naj ščitijo človeka pred vremenskimi in drugimi nepravilnostmi, so postala za delavca žarišča škodljivih sil in legla zavrtnih bolezni, ker oropajo njihove stanovalce tudi zadnjih brezplačnih bogastev, kot so zrak, svetloba in solnce. Sporedno z urbanizacijo (gradbena politika, ki stremi za ureditvijo celih naselij) je rastla vrednost zemljišč. Številni špekulantje so se le teh čimprej polastili in vodili z njimi kaj dobičkanosno trgovino. Ta činitelj v zvezi s težnjami hišnih lastnikov po čim večji dobičkanosti je tirjal ekonomijo pri zgradbi delavskih stanovanj, ki se je rogala najosnovnejšim načelom higijene. In če so stanovanja stisnjena in grupirana včasih v velike stanovanjske bloke, ki sličejo kasarnam ter ubijajo dušo in telo, je vendar razumljivo, saj jih je gradil zasebni kapital na povsem špekulativni osnovi.

Brutalnost, s katero je že spočetka pogazil mladi kapital v Angliji osnovna načela higijene delavskega stanovanja, svedočijo n. pr. prenaseljena bivališča proletarskih predelov Glasgowa in Edinbourgha, delavska stanovanja v kletih brez oken in brez najnujnejše opreme, kjer je stanovalo do 20 ljudi v enem samem prostoru. V teh bivališčih brez postelj, odej in peči so živele svoje bedno življenje delavske mase. Motrimo li razmere dandanes, bo njih slika takisto žalostna in obupna. Stanovanjska kriza zlasti povojne dobe straši v kapitalističnih državah še vedno z nezmanjšano silo. Tako stanuje n. pr. v Londonu 600.000 družin v enosobnem stanovanju in pri tem je angleški delavec na glasu kot primer dobro situiranega delavca. In če so razmere že v takozvanih visokokulturnih državah tako porazne, kako naj bodo potem šele pri nas! Med 1858 delavskimi stanovanji v osmih mestih Srbije je našla Inšpekcija dela 829 stanovanj z enim edinim stanovanjskim prostorom, ki služi istočasno za obednico, spalnico, kuhinjo, pralnico ter drvarnico.

Pod pritiskom visokih najemnin so si pričeli delavci graditi lastna zasilna bivališča. Tako so nastale svojevrstne delavske naselbine, ki bijejo v oči osnovnim pojmom higijene; v Beogradu n. pr. Pištolj Mala, ki jo je tamkajšnja občina že odstranila, kljubuje pa še v vsej svoji bedi delavske naselbine Jatagan Mala, Pašino brdo, Mokroluški atar, kolonije hišic izvečine brez razsvetljave, vodovoda, kanalizacije, sploh brez vsega, kar tirjajo osnovni pojmi higijene od bivališča, da je dostojno in vredno človeka, pa četudi onega, ki stoji še danes na socialni lestvici prav spodaj. O Jatagan Mali je napisal Dr. Konstantinović med drugim tole: Od 490 hišic jih je zgrajenih 20 iz blata in desk. 38% vseh hišic ima po dvojce ločenih, 36% le po en stanovanjski prostor. Ta bivališča so tesna in prenizka, saj ima med njimi le 5,4% potrebno višino 270 metrov, a polovica jih nima potrebne kubature in nima niti stranišča. Ta utesnjena, zamazana, mračna, zatohla in vlažna delavska bivališča so zlasti legla rahitide, skrofuloze, tuberkuloze in revmatizma.

Pa tudi enodružinska hišica s koščkom zemlje, ki omogoča rejo malih živali, ideal boljše plačanega delavca in malomeščana, je pri nas le izhod v sili. Radi predragih zemljišč v bližini mest je njena realizacija mogoča šele v večji oddaljenosti

od poslovnih in tovarniških središč, kar znači izgubo časa, potrato pri obutvi, obleki, prevoznini i. t. d. Pa tudi kot lastnik hiše je delavec vezan nanjo, je priklenjen na en kraj in toliko bolj izpostavljen izkoriščanju kapitalistov, ker mu ni moči prebiti dela in se udeleževati v vsej meri meznega boja.

In ko listaš po knjigah, ki ti naj predočijo razvoj in stanje današnje higijenske vede, čitaš kopico lepih naslovov in tisoč dobrih nasvetov, ki ti izzvenijo v pravljicne sanje. Buliš tudi v poglavje gradbene in stanovanjske higijene in veš, da je ta higijena last le višjih, last tebi tujega sveta. Problem delavskega stanovanja pa je postal pereč zlasti po svetovni vojni. Današnji družbeni odnosi v kapitalističnih državah ga ostrijo iz dneva v dan, tako da reže v živo tudi njihovim avtoritativnim, ne le demokratičnim režimom. Ta problem je skeleča rana v vseh kapitalističnih državah. Rešili ga niso do danes tudi ne najbolj čislani higieniki in še tako progresivni arhitekti, ker so tudi sami jetniki današnjih nezdravih družbenih odnosov, ki jim ubijejo sleherni še tako upravičeno socialno ter progresivno (napredno) zamisel že v kali, v najboljšem slučaju jo okrnejo in zmalčijo po tisoč kompromisih.

Rešitev problema delavskega stanovanja leži izven okvirja današnjih socialnih (družbenih) odnosov. V tem okvirju ga pa ne bodo rešili še tako bistrorni arhitekti in še tako razboriti in iskreno misleči higieniki. Celo v socialističnem družbenem redu Zveze socialističnih sovjetskih republik ni našel ta problem še do danes svoje končne in zadovoljive rešitve; tako trdi pariški napredni arhitekt André Lurçat, ki se udeležuje s svojim delom tudi v sovjetski Zvezi. A znani in čislani pisatelj Ilja Erenburg je dejal na kongresu ruskih pisateljev tudi tole: „Res je, problema arhitekture pri nas še nismo rešili. Pri nas se gradijo hiše ameriškega tipa. Te hiše so dobre za različna podjetja ali pisarne, toda v takih hišah je težko stanovati. Delavčevu oko zahteva od stanovanjske hiše mnogo več radosti, intimnosti in individualnosti. Delavec protestira po pravici proti stanovanjskim stavbam, ki sličejo najemniškim kasarnam.“

O izboljšanju naše kmetske hiše

Ing. arch. Gizela Šukljetova

Kmečka hiša mora biti drugačna kot delavska, meščanska itd. Slednje so zrasle tam, kjer se je zbralo mnogo ljudi, ki se preživljajo z obrtnim delom, s kupčijo, z razumskim delom. Način kmetovega življenja je drugačen: navezan je na zemljo, ki z njo živi. Občutek prostosti in svobode, ki ga je zajel na polju, je prinesel v svojo hišo. Širok dih vlada v njej, v njej poje ritem naših gričkov in ravni.

Mnogo poezije hrani naša kmečka arhitektura. In vendar, če opazujemo našo ljudstvo in se zanimamo za njegovo počutje in zdravje, nas preseneti množina boleznih, ki razsajajo po naših vaseh. Saj svežega zraka se kmetje lahko dovolj nadihajo. Škoduje jim pač nevednost in slaba, nezadostna in nepravilno pripravljena hrana, zlasti pa bivališča, ki so vlažna, nezračena in izpostavljena stalnemu prepihu.

Kljub široki zasnovi takšna, kot je danes, kmečka hiša kmetu ne zadostuje. Da bo ustrezala potrebam naše dobe, jo bo treba preustrojiti, florisno in konstruktivno. Pa da bomo vedeli, kaj je treba izboljšati, moramo poznati, kako je bila doslej zidana, kaj je bilo v njej dobrega in kaj slabega.

Kmečka hiša je rasla iz enostanične stavbe z enim samim prostorom, ki je bil obenem kuhinja in spalnica in včasih tudi hlev, do zgradb z vedno bolj bogatim sestavom prostorov. V načrtu je enostavna in zelo jasna. Klasična preprostost in širokost je bolj njeno bistvo kot rezljani hodnik in omrežena okna.

Bistveni deli naše kmečke hiše so veža, ki je z lokom ločena od kuhinje, izba ali hiša z veliko pečjo, kamra s „špampetom“ in spalni koti pod streho. Z življen-

skim standardom in kmetovim bogastvom raste množina vseh teh prostorov. Revne belokranjske koče imajo mnogokrat še danes samo vežo z ognjiščem in malo izbo, kjer živi po deset in še več ljudi.

Sedaj mnogo proučujejo delavske hišice, ki jih skušajo opremiti tako udobno, kakor to dopuščajo delavčeve razmere. Omenili smo že, da živi kmet svoje življenje: uredba delavčevega stanovanja zanj ni primerna. Pri postavljanju kmečkega doma bi morali obdržati jasno osnovo stare kmečke hiše in jo samo obogatiti z novimi prostori, ki jih kmečka družina potrebuje.

Vemo, da je v starih hišah vedno prepih, kajti čeprav je večja stanovanjski prostor, je obenem tudi prehod med cesto in dvoriščem. Naše mrzlo podnebje zahteva dobro izolacijo: treba bo pač namestiti vetrnike pri vhodnih in izhodnih vratih. Glavno razporeditev s kuhinjo, izbo, spalnico staršev spodaj in spalnico otrok pod streho bi sicer mogli spoštovati, le da oskrbimo lep in zložen dostop na podstrežje. Poskrbeti bi pa morali, da ima vsak svoje ležišče in da ne spi več ljudi na eni postelji. Običajno spe hlapci v hlevu in dekle v zatohlih kamrah. Služinčadi bi lahko napravili spalnice nad hlevom, kjer ustvarimo zračno podstrežje, s čimer koristimo tudi hlevu, ki bi dobil toplo izolacijo navzgor. V hiši, na tplem, določimo tudi prostor stranišću, a skrbimo za dobro ventilacijo straniščnega kanala in gnojne jame.

Velika nadloga kmečke stavbe je prepih, a vendar kljub temu hiši primanjkuje svežega zraka. Največkrat zaradi zidne vlažnosti, malih oken in pa velikega števila prebivalcev. Slabe gospodarske razmere branijo kmetu, da si ne more postaviti tako velikega bivališča, kakor bi ga njegova številna družina potrebovala. Če torej že mora v enem prostoru bivati več ljudi, kot pa dopuščajo higijenske zahteve, potem se mora vsaj oskrbeti dovolj širok dohod svežemu zraku skozi okna, ki naj bodo večja in ne tako zastavljena z rožami kakor danes. Res je to njih romantična lepota; pa saj jih lahko kako drugače namestimo v veselje očem, ne da bi pri tem zdravju škodovali.

Kmetovo življenje zahteva organsko zvezo med njegovim bivališčem in organizacijo hlevov in gospodarskih poslopij. Zato ne smemo pri načrtovanju njegovega bivališča pozabiti na njegovo živalsko družino, ki je nanjo v življenju tesno navezan. Paziti moramo na ureditev hlevov, živinskih kuhinj in gnojišč. Pri tem se moramo ozirati na praktični tok gospodarskega življenja.

Zanemariti pa ne smemo še drugega važnega dejstva. Omenili smo že, da je vlažnost velika hiba naših kmečkih hiš. Če jih opazujemo, odkrijemo na njih mnogokrat vlažne maroge, posebno tam, kjer so v zvezi s hlevi. Temu je več vzrokov: hiša je slabo zavarovana proti talni vlagi, ker temelj ni dobro izoliran in tla niso dovolj osušena; včasih je material, ki je iz njega napravljen zid ali omet, preveč higroskopičen (vsrkava vlogo). Na hišno vlažnost pa zelo vpliva tudi povezanost hleva z bivališčem. Živina izdihava mnogo vlage, ki se seseda na stropu in po stenah. Vлага vsebuje amonijak, ki tvori z apnom kalcijev nitrat, ki je zelo higroskopičen. Zid se začne ovlaževati. Ko je proces ovlaženja začet, se začenja tudi uničevanje zidu. Vlažnost vpliva skozi strop in steno na kmetovo bivališče. Zato je potrebno, da pazimo na dobro prezračevanje hlevov in na dobro izolacijo zidov in stropov.

Težko je določiti enoten tip naši kmečki hiši, saj je klimatično in zemljepisno naša zemlja velika. Stare kmečke stavbe so kljub istemu bistvu različne. Kmet se lahko bavi s poljedelstvom ali z živinorejo, živi na ravnem, v gričevnatem ali hribovitem ozemlju. Okolica daje obliko stavbi, obris stavbe mora biti v skladu z okolico. Mnogokrat izrabimo razgibanost tal, da stavbo naslonimo ob grič: dobimo torej na eni strani naravnost dostop do kleti in hlevov, ki so spodaj, na drugi strani do hiše, shramb in skednja, ki so nad njimi. Enotnega tipa kmečke hiše torej pri nas ne bomo ustvarjali. Sistemizirati jo z ozirom na denarne ugodnosti tudi

ne bi imelo smisla, ker bi to gradnje ne pocenilo. Ozirati se bomo morali predvsem na material, ki je krajevno na izbiro, in bomo skušali stavbo čim solidneje zidati.

Kakor nas izkušnja uči, se nove gospodarske potrebe takoj ne izpremene, ampak se počasi preobrazujejo. Izkušnost in dobra stran starih tipov ustvarjajo nove. Naša doba stavi velike zahteve higijeni, ki je ne potrebuje samo človek, ampak tudi žival. Čim bolj uspeva žival, tem bolj prospeva kmet. Vzrok zanikrnosti, nesnagi in neurejenosti ni samo kmetovo siromaštvo, mnogo bolj njegova nevednost. Dobro in koristno bi bilo, če bi mu mogli strokovnjaki včasih svetovati, ravno tako pa tudi, če bi se pri nas začela sicer idealno, pa po praktičnih študijah in izkušnjah proučevati kmečka hiša.

Kovinasto pohištvo

Ing. arch. Dušana Šantlova

Borba za obstanek in silna konkurenca na vseh poljih ter nestrpnost, že bolesta zahteva ljudi po neprestanih senzacijah, so prisilile tudi pohištveno industrijo, da je segla po novih izsledkih tehnike in da nam neprestano prinaša nove modele, ki se spreminjajo skoro z isto naglico kakor ženska moda.

Med najzanimivejše stvaritve zadnjih let na tem polju moremo brez dvoma prištevati novo kovinasto pohištvo. V bolnicah, ordinacijskih sobah, hotelih, kavarniških in gostilniških prostorih, v trgovinah, na ladjah in v parkih smo ga sicer že vajeni. Železni pleskani umivalniki in otroške postelje so v privatnih stanovanjih tudi že nekaj vsakdanjega. Vendar na tako kovinasto pohištvo večina ljudi še danes ne gleda s prevelikimi simpatijami in se pri opremljanju domov rajši odloči za lesene stole, mize itd., ker se jim zde bolj prikupne in domače. Bojazen pred kovinastim pohištvom pa ni več upravičena. Sodobno kovinsko pohištvo je namreč po svoji kvaliteti in smotreni obliki že na tako visoki stopnji, da lahko ustreza tudi najzibirnejšim okusom.

Za sodobno kovinasto pohištvo se danes predvsem uporabljajo zvarjene jeklene cevi, ki imajo veliko prožnost in se dajo krasno kromati. Tudi duraluminij (zlitina aluminija, bakra, cinka in magnezija), pleskan ali poliran, ki se odlikuje s posebno lahkoto in istočasno trdnostjo, omogoča najelegantnejše in solidne konstrukcije. Nič več se nam ni treba bati rje, ki je pri starejšem železnem pohištvu vedno tako nadležno izstopala izpod oljnate barve, ali emajl-glazure. Tudi medeninasto pohištvo, ki je zahtevalo mnogo nege, je moralo podleči praktičnejšemu in lepšemu pokromanemu, ki ostane vedno enako in ga ni treba kemično čistiti. — Nove kombinacije duraluminija ali jekla s steklom, zrcalom, politiranimi vezanimi ploščami, s pletarskimi izdelki, živobarvnim platnom, mehkim žametom, z vrvarskimi domisleki, z galalitom, linolejem itd. so tako apartne, da se gladko kosajo z najzibrajšimi komadi lesenega pohištva.

Jako se moti, kdor misli, da sodobno kovinasto pohištvo učinkuje tuje in odbijajoče. Postavite najdragocenejšo leseno omaro ali posteljo v prostor, ki ga niste poslikali tako, kakor bi ustrezalo namenu uporabe in barvi pohištva, v sobo, iz katere ste odstranili vse drobne dekorativne detajle, kakor so zastori, vaze, slike, preproge — pa se prepričajte, ali je mogoče doseči še kaj odvratnejšega in bolj pustega! Nasprotno, novo kovinasto pohištvo vam nudi še dosti bogatejših možnosti kakor udomačeno leseno. Seveda ga moramo znati pravilno namestiti in uporabljati. Kovina sama po sebi učinkuje vedno hladno. Zato ji moramo iskati ravnotežja: v topli barvi zidu, v mehkih, debelih preprogah, v živih vazah s cvetjem, v tkaninah, ki jih kovina povzdiguje kakor elegantno damsko obleko, v lahkih zavesah, ki v nasprotju z bleščečo kovino prevečajo prostor z mehko in poudarjajo koticke, kjer se v zrcalnih šopirijo odsevi kovinastih robov.

Kovinasto pohištvo se večinoma izdeluje tovarniško, v mpožinah. Mogoče je tudi v posamezni, obrtniški izvedbi, kar pa mu znatno dvigne ceno. Tovarne se trudijo, da bi tudi v industriji takega pohištva dosegle standard modele čim popolnejše oblike. Kakor pri vsakem tovarniškem izdelku je torej tudi v našem primeru publika navezana na enotne oblike. Ker so oblike sodobnega kovinastega pohištva smotrene in zato tudi lepe, ni nevarnosti, da bi prehitro zastarele in da bi se jih prekmalu naveličali. Kdor pa ima nekaj vsebine, si bo znal urediti svoje stanovanje vkljub diktiranim oblikam individualno in prikupno.

Prednost novega kovinastega pohištva ni samo v lahkem čiščenju. Posebno jekleno pohištvo je jako odporno proti poškodbam. Dalje ni nevarnosti, da bi se v kovinastem pohištvu naselil mrčes. Za primer selitve je kovinasto pohištvo zelo priročno, pri razvrščanju v prostoru pa pregledno. Centralna kurjava mu ne škodi kakor lesenemu, ki skoro zmerom razpoka. Sodobno kovinasto pohištvo je zelo udobno, kar bo potrdil vsakdo, ki je le enkrat sedel na modernem kovinastem stolu ali spal na zračni, elastični kovinasti postelji.

Za naše razmere je sodobno kovinasto pohištvo, žal, še predrago in si ga morejo privoščiti v privatnih stanovanjih le redki posamezniki. V naši državi, ki ima toliko lesa, a razmeroma slabo razvito kovinsko industrijo, bo gotovo še dolgo prevladovalo leseno pohištvo. To dejstvo pa ne sme odvrniti naših kavarnarjev, restavratrjev, hotelirjev in poslovnih ljudi s čakalnicami, da kot prvi poklicani opremijo svoje prostore s sodobnim kovinskim pohištvom, s čimer bodo napravili sebi reklamo, ljudem pa veliko uslugo. — Hodimo s časom in pokažimo, da tudi pri izbiri pohištva ne ostajamo za drugimi naprednimi narodi.

Moje prijateljice ni več

Silva Dolenčeva

Ali hočete slišati mojo bol in bol stoterih, ki živijo meni podobno življenje? Bol mladine brez prave pomladi?

Dasi je jesen lepa, posebno v našem kraju, na deželi, so v meni težke moreče misli in te jesenske lepote ne občutim. Nebo je modro, ozračje hladno. Korakam po polju, kjer raste še zelje ali repa ali štrljo iz zemlje suhe bilke. Ko zavijem mimo gozda, zagledam od daleč svoj cilj — iz zelenja se dvigajoče križe in bele kamne... Ob svežem grobu se ustavim, ob grobu prezgodaj umrle prijateljice. Rož ji nisem prinesla — ničesar ji več ne pomenijo... Prijateljica je odšla. Življenje ji ni nudilo ničesar.

Ko je dovršila ljudsko šolo, jo je vzela njena teta, stara gospodična, poštna uradnica, v mesto. Izdelala je štiri meščanske in prvi razred trgovske akademije. Tedaj ji je teta umrla in Anica se je vrnila domov. Kmalu pa je odšla nazaj v mesto in sprejela službo natakarice v gostilni. Trpko je občutila vso bedo tega poklica: neprestano delo, nič časa za se in večno poniževanje od strani tistih, katere drugi visoko cenijo. Kmalu je to službo zamenjala s službo v pisarni. Nekaj mesecev je dobivala po 400 Din, potem so ji zvišali na 500 Din. S tem denarjem si je plačala hrano in stanovanje, za obleko ji ni ničesar ostalo. Prosila je, da bi ji zvišali plačo. Pa so se izgovarjali, da je to dovolj za začetniško moč in da jih dobijo iz mesta mnogo, ki to z veseljem sprejmejo. Na račun začetništva se je vrnila domov. Med potjo pa je mislila na avtomobil in na številne hiše, na kapital v denarju,

ki ga je imela trdka. Kmalu pa so jo prešinile nove misli; kako bo na njenem domu, kamor se bo k osmim članom na malo posestvo 10 oralov pridružil še en član, še eden, ki se bo hotel obleči in jesti. Od jutra do večera so vsi težko delali, a njih delo jim ni prineslo sreče in blagostanja, niti skromnega življenja ne.

Nedeljski popoldnevi so bili najini. Pogovori so se vedno sukali okoli nerešljivih problemov... Sosedov trgovec je imel pet otrok. Vse je preskrbel. Kako to? Ali sva se midve z Anico, obe šolani, obe živeči v slabih razmerah, premalo brigali za službo? Saj sva žrtvovali že dosti denarja za pisma, katera sva pošiljali svojim sošolkam v mesto in ki so bila ena sama velika prošnja. Spomnili sva se vseh znancev, ali nihče ni pomagal. Kaka razlika je bila med nama in med otroki bogatega trgovca? Samo ta, da so oni imeli „zveze“, da se je gospod trgovec ukvarjal s politiko in je imel zaslonbo od zgoraj. Teda je bolj na široko odprle oči: po potrebi bi morali deliti službe, če ne, bomo reveži vedno večji reveži. Nobenega izhoda nisva videli iz tega neprijetnega položaja. Ko je prišla letošnja pomlad, se je naju obeh lotilo neko čudno razpoloženje. Zaželeli sva si prave pomladi, izpopolnjenega življenja. Čisto prirodno sva občutili potrebo po možu, po deci. Ob vsej tej veliki želji pa je naju prešinilo trpko spoznanje, da leta teko in ni nikjer upanja. Polovica naše vasi živi nama podobno življenje, gara od jutra do večera brez koristi. Sladkor je nadomestil saharin in vsega, vsega je premalo. Tri naša dekleta so se izgubila v mestu. Fantje odhajajo v mesto po delo in se vračajo. Vračajo se domov iz francoskih in nemških rudnikov. Ljudi vedno več — zemlje vedno bolj premalo. Ali ni naša vas slika v malem cele naše zemlje? Kakšno bodočnost imamo pred seboj? Mladina, v čem je naša rešitev?

Okoli naju je bila pomlad, midve pa sva se čutili stari, daleč od krajev sreče, kjer je nebo višje in svetlejše. Nisva slišali melodije prebujajočega se gozda, ne vesele pesmi juga, jezdečega na belih bežečih oblakih...

Koncem pomladi se je vrnil iz visoke šole sosedov študent. S prijateljico sta bila mnogo skupaj. V tem času mi je rekla: „Zaslutila sem sonce pod oblakom, radost je prešinila moje srce. Vidim, da grenkoba tega trdega življenja še ni popila mlade krvi.“ Ali to je bilo samo hipno razpoloženje, brez pogleda v bodočnost... Saj je že čez štiri mesece rekla: „Nimam pravice, da postanem mati, pred otrokom ne. Kakšno življenje bi imelo to dete? Njegov oče je brez eksistence, je komaj začel študirati, in jaz...? Ali nimam niti pravice, da bi imela otroka! To pravico imajo samo bogatini. Edini svetel žarek v mojem življenju je bila ta ljubezen. Ta ljubezen pa je tudi vzrok, da bo sedaj vse končano. Že prej sem si večkrat zaželela konca, a sem pri tej misli čutila v sebi obsodbo same sebe. Danes čutim dolžnost. Mogoče bo kdo napisal po moji smrti: Umrla radi nesrečne ljubezni. Želim, da tega ne stori. Ker to je preveč površno, preveč neresnično!

Moje prijateljice ni več. Samo njen grob je tu. Ta grob se mi zdi simbol vseh žrtev sedanjega časa. Zdi se mi tudi simbol za vse pokopane cilje naše mladine. Ob tem grobu nisem postala sentimentalna. O ne! Ob tem prera-

nem grobu pozivam vas, žensko mladino in slovensko ženo, v borbo za pravo, polno življenje naše mladine!

Slovenska žena, spomni se ob tej smrti na življenje pretežne večine naše mladine, ki tava brez cilja, ki nima svetle in jasne poti pred seboj! Spomni se kadra brezposelnih in onih, ki imajo 10.000—20.000 Din plače na mesec, strojepisk in njihovih šefov z avtomobilom in vilo; malih obrtnic (pletelj, življ), ki jim je celo življenje delovni dan, kmetič na malem posestvu do 20 oralov in onih na 80—800 oralov zemlje! Nikamor nimamo iti. Na deželi nas je preveč, nimamo ne obleke, ne kruha. V mestu jih je tudi preveč. Številna mladina, akademsko izobražena, čaka več let na službo. Slovenska mati, ni čuda, da postajajo tvoje hčerke puhli izrodki časa, da se demoralizirajo v brezdelju in stremijo samo še za uživanjem. Siromašne si iščejo izhod v prostituciji, samomoru, ali se usmerjajo preradikalno in jih potem zapirajo. Naša mladina se ni pokvarila sama — čas jo je pokvaril. Slabo materialno stanje večine prebivalstva je vzrok današnjim samomorom, ne pa nesrečna ljubezen, dednost, sentimentalnost — vzroki, ki jih naštevajo po časopisju. Iz gmotno slabega položaja izvira naša nesrečna ljubezen; nimamo prostora, kjer bi tej naši ljubezni postlale. Tu pridejo v poštev še nerešena vprašanja aborta, prostitucije, izkoriščanja slovenske delovne žene po gostilnah, tovarnah. Slovenska žena, veliko socialno delo boš storila, če boš stopila na stran boreče se napredne mladine.

Me ne zahtevamo avtomobila, radia, vile, letovišča in zabavišča, me hočemo samo kruha in dostojnega življenja! Združimo se z vsemi, ki trpe, v borbo za lepšo bodočnost!

Važno žensko vprašanje

Olga Grahorjeva

Vprašanje, ki zanima vsako ženo, čeprav si nemara tega sama ne priznava, je vprašanje o regulaciji rojstev. Ali naj rodi toliko otrok „kakor jih Bog da“, ali naj posega vmes in kako? Ali se naj sploh vzdrži občevanja, ali naj prepreči zanositev, ali naj celo — odstrani že započeti plod?

Posebno to zadnje vprašanje — umetna prekinitev nosečnosti, — je najbolj sporno vprašanje. Proti vzdržnosti ni ugovorov, tudi preprečitev nosečnosti z raznimi sredstvi se vsaj splošno trpi, a zaradi prekinitve nosečnosti so nastali prav v zadnjem času hudi spori.

Zakon dovoljuje preprečitev nosečnosti in prodajo za to potrebnih sredstev, le ne dovoljuje vsiljive propagande, niti ne dovoljuje uradnim zdravnikom, dati navodila za preprečitev nosečnosti. Prekinitev nosečnosti (umetni splav) pa dovoli zakon samo tedaj, ako tričlanska zdravniška komisija ugotovi, da bi nadaljna nosečnost ali porod ogrožala zdravje ali celo življenje žene.

Vendar vemo zdaj že vsi, čeprav o tem ni statistik in se javno o tem ne govori mnogo, da se vrše v naši državi stotisoči splavov, ki jim nobena zdravniška komisija ni dala dovoljenja, ki jih protizakonito in tajno vrše zdravniki ali celo babice ali kar noseča žena sama. Zakaj? Nekateri trdijo, da iz komodnosti in pokvarjenosti, drugi, ki bolj verujejo v ženo in njeno materinsko čuvstvo — iz bede, obupa, zaradi sramu, ker je otrok nezakonski, ker se žena boji izgubiti službo, ker nima s čim prehraniti sebe in otroka, ker že ima kup lačnih otrok — skratka, zaradi slabega socialnega položaja.

Z druge strani vemo, da je vsak splav škodljiv. Že naraven splav ni dober, umeten je resno poseganje v ženino telesno in duševno zdravje; od nevesčega mazača izvršen splav pomeni v strašnem številu primerov bolezni, trajno neplodnost ali celo smrt.

Spričo tega položaja je nastala v zadnjih letih vnetja debata med zdravniki, laiki ter najbolj prizadetimi — ženami.

Pred dobrima dvema letoma, maja 1955, so nekatera ženska društva sklicala v Ljubljani zborovanje v protest proti § 171., ki grozi s kaznijo ženi, ki bi prekinila nosečnost, osebi, ki prekineitev izvrši, in vsem, ki bi za to vedeli in stvari ne naznačili. Žene na tem zborovanju so zahtevale, naj se dovoli splav, in sicer od specialista v bolnici izvršen splav, ne le zaradi bolezni, temveč tudi zaradi bede (socialna indikacija). Toda povedale so tudi, da to ne more biti končna rešitev, ker je splav nezdrav in nevaren, tudi v ugodnih razmerah. Zato so zahtevale obenem: boljše zaščito matere in otroka, predvsem izvedbo že obstoječih zakonov, zaščito noseče žene, zadostno število dečjih domov itd. Zahtevale so tudi, naj se preprosti ljudje pouče o rabi sredstev proti spočetju, da bodo mogli omejiti število svojih otrok brez splavov. Tudi splav iz socialne indikacije naj bo vezan na dovoljenje komisije, v kateri pa naj bosta vsaj dve ženski, med njimi zaščitna sestra, ki bi jo morala imeti vsaka občina in ki mora preiskati resnični socialni položaj žene, ki se iz gospodarskih vzrokov brani iznositi otroka. Prva naloga te komisije pa naj bi bila, da po možnosti nudi ženi pomoč, da bi ji ne bilo treba splaviti, temveč bi lahko iznosila otroka v zavesti, da bo preskrbljen.

To žensko zborovanje ni imelo nikakih posledic razen daljše debate po časopisih o tem vprašanju.

V zadnjem letu pa so začeli o problemu razpravljati tudi drugi. V 2. številu „Evgenike“ je napisal državni pravdnik dr. Munda članek o evgenski indikaciji² splava, v katerem zahteva, naj se dovoli splav razen iz medicinskih vzrokov tudi tam, kjer je velika verjetnost, da bo otrok rojen s težko, neozdravljivo telesno ali duševno boleznijo. Prav tako naj se dovoli splav ženi, ki je bila posiljena, in pri incestu (občevanje očeta s hčerko ali brata s sestro). Splav iz socialne indikacije dr. Munda odklanja. — Ta članek v malo znanem znanstvenem časopisu ni zbudil odmeva v širših krogih. Omenim naj le, da skoraj vsi zdravniki priznajo upravičenost evgenske indikacije splava kot del medicinske.

Veliko razburjenje tudi v javnosti pa je zbudil letošnji zdravniški kongres oktobra meseca v Beogradu. Na tem kongresu je namreč bila v burni debati sprejeta resolucija, ki v glavnem zahteva to-le: 1. ugotavlja, da število splavov in predvsem mazaških splavov narašča; 2. poučiti je treba narod o škodljivih posledicah splava in svariti pred njim; 3. zahteva čim popolnejšo in dalekosežnejšo zaščito noseče žene, matere in otroka ter družine sploh; 4. v te svrhe naj se obdavčijo predvsem boljšji sloji; 5. dokler ni zahtevane popolne zaščite matere in otroka, zahteva jugoslovansko zdravniško društvo revizijo §§ 171.—174. v tem smislu, da se dovoli tudi splav iz evgenskih ozirov, pa da se upoštevajo tudi socialno-gospodarski momenti; splav mora vedno vršiti zdravnik, za siromašne brezplačno; 6. treba je več babic in več bolnic, zlasti na deželi; 7. ustanovi naj se takoj centralni urad za zaščito družin, matere in otroka pod ministrstvom za socialno politiko in narodno zdravje.

Debato je zbudila seveda točka 5., ki zahteva „priznanje socialno-ekonomskih momentov, kjer obstojajo“. Proti njej se je obrnil predsednik slovenskega zdravniškega društva dr. Meršol s člankom v „Jutru“, v katerem se obrača proti socialni indikaciji najprej, ker bi se najbrže vršile strašne zlorabe in ker bi število tajnih splavov ne padlo, temveč se le pomnožilo za število nezakonitih splavov, tako da bi po računu dr. Meršola do 90 % nosečih žen v Jugoslaviji imelo pravico do socialne indikacije! Dr. Meršol zavrača splav iz etičnih, verskih in nacionalnih razlogov; podrobneje se bavi samo z nacionalnimi, češ, da je želeli čim večjega števila, 20 do

50 milijonov Jugoslovancev. Zavrača mnenje, da bi bili otroci iz manjših družin zdravjejši kakor v velikih in trdi, da je pri revnih relativno manj splavov kakor pri imovitejših. Socialna indikacija lahko po njem služi samo kot pomoč pri obstoječi zdravniški indikaciji.

Proti dr. Meršolu se je oglasil v „Glasu naroda“ zasebni zdravnik dr. Potrč. Ugotavlja, da je splav dejansko že legaliziran, saj pride le zelo majhen odstotek res pred sodnika, in sicer skoraj le revne žene (92 % vseh kaznovanih je revnih). Kar se zlorab tiče, bi se moral prepovedati tudi zdravniški splav, ki ga zlorablajo bogate žene. Tudi število splavov da ne bo naraslo, ker žena, ki ji bo komisija dovolila legalen splav, pač ne bo še po vrhu šla k mazački. Seveda pa da so tudi pristaji legalizacije predvsem za preprečenje zanositve, za najboljšo rešitev pa smatrajo tako zaščito matere in otroka, da bo imel vsak državljan zagotovljeno existenco in bodočnost. „Legalni splav je treba pobijati s profilakso spočetja, profilaksa spočetja pa se pobija z gospodarskim in socialnim napredkom.“ Glede števila prebivalcev opozarja na primer Rusije, kjer je kljub dovoljenju splava in propagandi zaščitnih sredstev prirastek prebivalstva jako velik.

K vprašanju se je oglasil tudi v „Slovencu“ dr. Justin, ki zavrača splav iz etičnih ozirov in trdi, da je tudi medicinski splav le v redkih primerih res potreben. „Delavska politika“ in „Ženski list“ sta tudi prinesla članke o tem vprašanju. Oba lista zahtevata legalizacijo splava iz socialne indikacije. Tudi na zborovanju žen za volilno pravico, dne 20. oktobra v Ljubljani, je govornica-delavka zahtevala socialno indikacijo. Zdi se, da je dejstvo, da ravno delavske žene zahtevajo socialno indikacijo ter da pride pred sodišče tako ogromen odstotek ravno revnih žen, v nasprotju s trditvijo, da je socialna indikacija zahteva bogatih žen, ki jo stavljajo iz komodnosti, ne pa revnih, ki jim je res potrebna.

20. oktobra je predavala v Ljubljani beograjska zdravnica ženskih bolezni dr. Janiševal-Rašković o regulaciji porodov. Ker je za žene pač najbolj zanimivo, kaj pove o tem vprašanju žena-špecialistka, naj podrobneje poročam o njenem predavanju. Najprej je zagovarjala sploh potrebo po regulaciji porodov: ker z zdravljenjem omejujemo umrljivost odraslih in otrok, ki je prej bila naravna regulacija prevelikega naraščanja prebivalstva, smo upravičeni posegati tudi v nastajanje potomstva. Potrebni pa so za vzdrževanje in primerno naraščanje števila prebivalstva 3—4 otroci na rod bino. Medicinska indikacija je splošno uvedena, ponekod tudi že evgenska, v Rusiji in Letonski tudi socialna. Predavateljica je poudarjala, da je materinstvo, in sicer večkratno materinstvo, biološka potreba žene. Vsaka žena ima pravico do otrok, in ker je žen več ko moških, in ker se razen tega vsi moški ne poroče, je treba zahtevati to pravico tudi za neporočene žene. (Legalizacija materinstva.)

Žene se zdaj odrekajo otrokom pod vplivom svojih mož, ali iz komodnosti, ali iz strahu, da jih bo otrok oviral pri delu. Nobeden teh razlogov ni dovolj tehten, da bi upravičil prekinjenje nosečnosti. Pri revnih ženah, ki že imajo večje število otrok (4), in katerih zdravje je šibko, je splav lahko indiciran (priporočljiv). Tudi pri medicinski indikaciji je treba upoštevati gospodarski položaj žene: ali se bo lahko zdravila in primerno hranila in počivala ali ne. Pri slabo hranjenih, zgaranih ženah, posebno ako so že matere več otrok, je navadno podana tudi medicinska indikacija za splav. Vendar je splav škodljiv tudi ob najboljših prilikah, zato je važno, da se ljudstvo pouči o zaščitnih sredstvih, in se mu do njih pripomore (na primer potom OUZD). Pri trajni bolezni pride v poštev tudi sterilizacija žene, ki ne ovira njenih naravnih telesnih funkcij in je manj nevarna od pogostih splavov. Indiciran je splav pri posilstvu, pri zelo mladih materah, ki še niso dovolj razvite (pred kratkim sem čitala, da je 14letna mati umrla na porodu. O. G.), ter pri incestu. Tudi evgenska indikacija je kot del medicinske upravičena. Najvažnejša pa je zahteva po čim popolnejši zaščiti matere in otroka in noseče žene, zadostna pre-

skrba, dopusti, dečji domovi itd. Doseči je treba, da se nobena žena ne bo več odrekla materinstva zaradi slabih socialnih razmer.

Tako imamo torej razna mnenja o tem za nas tako važnem vprašanju. V enem so si vsi edini: da je splav škodljiv in ga je treba preprečiti na razne načine. Tudi menda nihče ne more oporekati, da je zgolj prepoved po zakonu neučinkovita. Malo je ljudi, ki bi odločno zmetavali omejevanje števila otrok sploh; toda nekateri predlagajo kot sredstvo omejevanja spolno vzdržnost — ki pa mora biti absolutna skozi več let, ako naj res omeji število otrok; ali z uporabljanjem tako imenovanega naravnega cikla spočetja po Ogino-Knaus-u, kakor ga propagira na primer dr. Justin v svojem članku. (Vendar je mnogo zdravnikov, med njimi tudi dr. Janičeva, ki oporekajo tej metodi vsako zanesljivost); ali z mehaničnimi in kemičnimi zaščitnimi sredstvi, ki pa morejo res ovirati število splavov le, ako se tudi preprosti ljudje pouče o njihovi uporabi in se jim dajo sredstva za nabavo. Najvažnejša pa je — v tem so spet vsi edini — dobra zaščita noseče žene, matere in otroka, spoštovanje vsakega materinstva, tudi izvenzakonskega (saj ravno strah pred zasramovanjem požene toliko nezakonskih mater do splava ali detomora), in splošni dvig življenjskega standarda.

Vendar je do popolne zaštite matere in otroka, do zagotovljene oskrbe in bodočnosti vsakega državljana pred nami še mnogo let trudapolnega dela. Kaj pa se naj zgodi sedaj? Ali se naj legalizira splav iz socialne indikacije, ali naj pustimo vse, kakor je — s strogo prepovedjo vsakega splava razen zdravniškega, in tisoče žen prepuščenih mazačkam?

(Uredništvo prosi čitateljice, da napišejo svoje mnenje o tem vprašanju. Pisma naj bi bila kratka, z navedbo polnega imena, poklica, starosti in naslova. Ako dopisnica želi, ji imena ne bomo objavile. Rade bi imele čim več dopisov iz raznih krajev od ljudi različnih slojev. Moški niso izključeni. Objavile bomo najizrazitejša mnenja, ne glede na to, ali se uredništvo z njimi strinja ali ne.)

Književnost in umetnost

Knjige Mladinske Matice. Kresnice 1935. V osmem letniku Kresnic sta zbrala urednika Josip Ribičič in Albert Širok več kot trideset zanimivih naravoslovnih, poljudno-znanstvenih in narodopisnih črtic. Pri izbiri sta imela srečno roko in te Kresnice bodo s pridom izpopolnjevale šolsko znanje vedoželjne mladine. — **France Bevk:** *Pastirci.* S „Pastirci“ je France Bevk vrsti svojih dosedanjih mladinskih spisov dodal novo delo. Tudi to pot je ostal realist. Popisal je gmajno in pastirsko življenje, kakršno je, ter ni zašel v zlagano idilo. Stvarno nam prikazuje socialno stran pastircev, najmlajših in najbolj zapuščenih proletarcev našega naroda, ne da bi v dober namen pretiraval ali cmeravo vzdihoval, ker pač ve, da je gola resnica najboljši pridigar. Psihološki motiv dejanja, zločinski naklep iz maščevalnosti, je tako tipično otroški, da se bo skoro sleherni bralec domislil kakenga podobnega primera iz lastnega življenja, ko se k sreči vendarle ni zgodilo to, kar je iz maščevalnosti skoval. Zato je gotovo, da bodo kakor dosedanje Bevkove mladinske spise tudi „Pastirce“ mladi in stari enako radi brali. Povest je ilustriral Nikolaj Pirnat. — Po lepi Sloveniji je naslov tretji knjigi, v kateri nam avtor, dr. Rudolf Andrejka, po vzorcu tujskih vodičev opisuje Ljubljano in Maribor. Četrta knjiga je *Kralj Honolulu*, slikanica Milka Bambiča. Verzificirano besedilo k slikam je priredil Josip Ribičič.

Razen tega so naročniki knjig „Mladinske Matice“ med šolskim letom 1934/5 prejeli list „Naš rod“, katerega izdaja JUU, urejuje pa Josip Ribičič. V šestem letniku lista so zastopani dosednji sotrudniki: Oskar Hudales, Vlado Klemenčič, Bogomir Magajna, Vida Tauferjeva, France Bevk, Karel Širok poleg drugih starih in novih. Med ilustratorji imata prvenstvo A. Bucik in Fr. Sedej. Našega

padlega Viteškega Kralja so počastili s prispevki Alojziju Gradniku, Ivanu Pregelju in Otonu Župančiču. „Naš Rod“ je najbolj razširjen slovenski mladinski list in mladini se je zlasti priljubil, ker je ne pita dosti z osladnimi vzgojnimi storijami, temveč ji prinaša bolj poučne in zanimive stvari. Janez Rožencvet

Janez Rožencvet: Pravlјice za lahkomiselnе ljudi. Založila Družba sv. Mohorja v Celju 1935.

Vrednost te vrste leposlovja nam lepo pośkaže slovenski pisatelj France Bevk v uvodni besedi: „Prestavijo me (pravljice) v drug svet, nekam k praviru vzpet človeškega, vrnejo mi vero v zmago dobrega in v kaznovanje zla, naučijo me zopet otroške bojazni in otroškega smeha. Kadar odložim branje, se počutim lahkega, notranje očišćenega. To je moja visoka sodba o pravljicah.“

Rožencvetove pravljice za lahkomiselnе ljudi se mi zdijo — vsaj mnoge v tej zbirki — kot svojeversten domislek: kritiko premnogih sodobnih pojavov in družabnih izrastkov zaviti v takšno obliko, da je dostopna in razumljiva najširšim množicam. Ko prebiramo preprosto podane, četudi čudovite in prav zato navidezno nedolžne zgodbiče, naenkrat začutimo bodalec satire, ki sem in tja prav občutno zbate, čeprav ne vsiljuje naukov in ne moralizira. Tako predstavljajo mnoge od teh pravljic v poseben okvir vdelano podobo dobe, še bolj pa sodobnikov kot posameznikov in kot predstavnikov posameznih družabnih skupin. Naivni način dopušča tem ostrejšo kritiko raznih modernih „človekoljubov“ in „dobrotnikov“ in to daje nekaterim teh pravljic izrazito socialno obeležje, ki je značilno zlasti za „Matijčkovo odpravnino“.

Povsem svojska po dikciji in po vsebini je „Poučna ekskurzija“ (v pekel), kjer se pisatelj — namenoma, kakor je videti — izraža v današnjem kapitalističnem žargonu. Menda prav zato dobi človek vtis, da „pravljica“ ne spada v to zbirko. V njej pokaže pisatelj zlo današnjega časa: kapitalistični način proizvodnje, in kaže v bodočnost, ki so jo zaslužili tudi že v samem peklu: „denar in proizvodnja naj služita ljudem, ne pa ljudje njima!“

Morda bodo ljudje, ki se bodo nekoč rodili in živeli v pravičnejši družbi, res verjeli, da je bila samo pravljica takle, za nas še zelo vsakdanji dogodek, s katerim je „poučna ekskurzija“ zaključena: Na seji so sklenili gospodje — člani delniške družbe, ki so prejšnji dan vrgli svojega tajnika na cesto — da je treba vkljub težkim časom izpraznjeno mesto zasesti, kajti hudi časi zahtevajo od slehernega socialno čustvovanje. Zato so službo podelili predsednikovi nečakinji, ki sicer ni imela otrok, pač pa moža z dvema službama.

S precejšnjim haskom naperi pisatelj svoje pšice tudi proti nekaterim ženskim lastnostim in slabostim. Z navidezno „obsebiurnostjo“, v resnici pa z ujedljivim humorjem se obregne posebno ob žensko težnjo po vitki liniji in posveča tej temi celo daljšo povestico „Tenis“.

Zbirka pa vsebuje tudi „zarečne“ pravljice, to se pravi bolj čudovite in vsaj na videz bolj nedolžne. Kajti v njih nastopajo bitja, brez katerih si preprost človek pravljice ne more misliti: vile, silni junaki, kraljeviči, velikani; prikazane so čudovite stvari, ki človeka vodijo v čudoviti svet domišljije: večni kamen, srebrno jezero, vilinji prstan, bele vrane, zlate lestve. Toda tudi iz teh veje satira, čeprav lahna, tu in tam komaj občutena.

Posebna prednost knjige je izredno posrečen način izražanja, ki ustreza vsebini snovi: vse dogajanje dosega najvišje možnosti, slast, boleost, veselje — vse je stopnjevano do nadnaturačnega viška, kakor pač mora biti v pravljici. To velja tudi za opis prirodnih krasot (Srebrno jezero). Jezik je izbrušen, preprost in jednat.

Angela Vodetova

Obzornik

Ob prestopu v 14. leto

Z januarjem 1936 stopa Ženski svet v 14. leto svojega obstoja. V tem času si je Ženski svet pridobil prav širok krog sotrudnic in sotrudnikov ter veliko število zvestih čitateljic. S to številko zaključuje dosedanja urednica Pavla Hočevarjeva svoje uredniško delo in ga izroča drugi roki.

Novo uredništvo se dobro zaveda vse teže in odgovornosti svoje naloge: vodstva naše najresnejše ženske revije. Prevzema to nalogo v izredno težkih časih, ko gospodarska kriza in splošna negotovost uničujeja vse sloje in silno oležkočata vsako kulturno delo. Dvojno ležko je ta čas zadel ženo: zaradi njene politične brezpravnosti skušajo odločujoči moški zvaliti težo krize predvsem nanjo. Povsod izrivajo ženo iz služb ali pa jo sramotno nizko plačujejo. Zaradi slabega gospodarskega stanja so postala pereča vprašanja družine in zakona, števila otrok, vzgoje in izobrazbe predvsem deklet. Vse to so vprašanja, ki zanimajo predvsem ženo. Uredništvo Ženskega sveta bo skušalo, kakor doslej, razpravljati o vseh teh važnih sodobnih problemih kolikor mogoče objektivno in točno. Borilo se bo za politično enakopravnost žene in izboljšanje njenega socialnega položaja. Zasedovale bomo vse važne dogodke, posebno v kolikor vplivajo na usodo žene. Kakor prej, bo Ženski svet odprt iskrenim člankom vseh svetovnih naziranj. Žene se moramo truditi, da spoznamo vse naše važne probleme z vseh strani. Tudi vsi resni krilični dopisi naših čitate-ljic nam bodo dobrodošli. Saj ima Ženski svet tudi vzgojno nalogo: da bi se ob njem naučile naše žene samostojno spoznavati in obravnavati sodobna vprašanja.

V leposlovju bomo objavljale dobra dela moderne domače in tuje literature in pri tem posebno upoštevale prispevke žen. Prinašale bomo krilična poročila važnih književnih in umetniških del, gledaliških predstav in drugih kulturnih prireditev.

Upamo, da bomo zadovoljile svoje čitateljice tudi v naprej in da bodo ostale Ženskemu svetu zveste. Vsem, ki blagohotno spremljajo naše delo, prav prisrčne božične pozdrave!

Uredništvo

Golgota naše znanstvenice. Ime naše neumorne znanstvenice docentke dr. Ksenije Atanasijevičeve si je utrla priznanje v naši in inozemski javnosti. Dr. Atanasijevičeva spada brez dvoma v redko število onih znanstvenikov, ki so posvetili svoje življenje izključno samo znanosti. Število njenih znanstvenih razprav presega že nad 250 filozofskih del. Neumorna je in vedno tiči med knjigami, ki so njene najboljše tovarišice. Njeno ime pa si je zadnji čas utrla pot tudi v dnevno časopisje.

Dne 23. oktobra je prineslo beograjsko „Vreme“ dolg in zanimiv članek o delu in vrednosti dela dr. Ksenije Atanasijevičeve ter vest, da bo prihodnji dan docentka izbrana za izredno profesorico filozofije na beograjski univerzi. Na nočni seji filozofskega sveta z dne 24. okt. pa dr. Ksenija Atanasijevičeva ni bila izbrana za izredno profesorico, še manj — niti imenovana ni bila za docentko.

Ta sklep profesorskega zbora beograjske filozofske fakultete pa ni razočaral samo dr. Ksenije Atanasijevičeve, temveč vso javnost in notranja zadeva profesorskega sveta — je postala javna zadevščina. Po izjavi dr. Ksenije Atanasijevičeve sklep prof. sveta ni imel nobene zakonite podlage. „Ker sem vedela, kakšna vrsta

kvalifikacij prihaja v poštev pri napredovanju na beograjski filozofski fakulteti, sem že maja t. l. prvič vložila prošnjo, a drugič pred desetimi dnevi na gospoda ministra prosvete, da kot nadzorna oblast ne odobri predloga o moji ponovni izvolitvi za docentko — v nasprotnem slučaju naj me takoj upokoji, kajti zame prihaja v poštev samo izvolitev za izredno profesorico. Obveščam poštene ljudi, svoje učence in prijatelje, da nima nocojšnji sklep filozofske fakultete nobene zakonite ne moralne podlage. Glede nocojšnjega postopka filozofske fakultete pa bodo odločala redna sodišča in javna vest časa," izjavlja dr. Ksenija Atanasijevićeva v „Politiki“ 25. okt. t. l.

Čudna slika iz našega znanstvenega sveta. Kaj je pravi vzrok izključitvi naše prve jugoslovanske znanstvenice iz zbora univerzitetnih profesorjev? Intrige, zavist, osebna korist, morda pa celo podzavestno preziranje duha zmogljne žene? Žalostno je, da bo moralo izreči zadnjo besedo sodišče... Prežalostna je pa luč, ki pada na naše razmere in kaže Golgoto naše znanstvenice domači in svetovni javnosti...

M. Ž. K.

Dr. Milado Pavlovo je češkoslovaška vlada imenovala za izredno profesorico Karlove univerze v Pragi, in sicer za profesorico obče zgodovine Vzhodne Evrope in Balkanskega polotoka. Dr. Pavlova je prva izredna profesorica na čeških visokih šolah, kakor je bila tudi prva docentka na Češkem. Jugoslovanom je znana po svojem toplem zanimanju za našo osvobodjevalno zgodovino. Ko je izšel prvi zvezek njenega obsežnega in temeljitega dela „Jugoslovenski odbor“, jo je pokojni kralj Aleksander I. l. 1924. povabil v Beograd na dva pogovora o svetovni vojni ter ji posodil svoj vojni dnevnik, katerega je pisal kot prestolonaslednik v težkih letih 1914—1918.

Lidija Šišmanova, odlična bolgarska književnica, društvenica in umetnica, je praznovala to jesen 40letnico kulturnega dela. Kot hčerka velikega ukrajinskega učenjaka Dragomana je študirala v Ženevi in se po vzoru tedanjih ruskih študentk hotela posvetiti delu za narod. Seznanila se je z učenecem svojega očeta, Bolgarom Šišmanovim, se z njim poročila in odšla v Sofijo, kjer je kot delovna, samostojna misleča, slovansko čustvujoča žena in soproga odličnega kulturnega delavca je delala 40 let v književnosti, umetnosti in ženskih društvih. S številnimi prevodi iz bolgarske literature v francoščino si je pridobila hvaležno priznanje bolgarskega naroda. Razumevala je kulturno delo svojega očeta in svojega moža ter je vzgojila tudi sina tako, da je danes odličen predstavnik bolgarske diplomacije. Mladostna starica se še danes živo udeležuje vseh strani kulturnega življenja, še mnogo piše, urejuje pomembno literarno in znanstveno zapuščino svojega pokojnega moža ter se z zanimanjem udeležuje ženskega organizacijskega pokreta. Ob 40letnem jubileju zavednega dela jo tudi Slovenke pristrčno in spoštljivo pozdravljamo.

Žene v borbi za svoje pravice. Ljubljanskemu ženstvu slede tudi žene po drugih krajih Slovenije. Dne 13. novembra 1935 so priredile delovne žene z Jesenic shod „mož in žená delovnega ljudstva“ z Jesenic, Javornika in okolice, da manifestirajo za enakopravnost žene. Značilno in za naše stremljenje razveseljivo je dejstvo, da je bil sklicatelj shoda možič, in sicer dr. Štempihar, odvetnik na Jesenicah. V svojem govoru se je najprej spomnil 17. obletnice premirja in vojnih žrtv, nato pa je v imenu mož podprl zahtevo žen po enakopravnosti. Nato so govorile še: Korenova, ki je shodu predsedovala, A. Vodetova iz Ljubljane ter Škerljeva, žena tovarniškega delavca. K besedi so se oglasili tudi drugi možiči, med njim Cvetko Kristan in tovarniški delavec Škerlj, čigar inteligentni govor je pričal o pravem in resničnem razumevanju ženine vrednosti za dom in za javnost.

Zborovalci so sprejeli krepko utemeljeno resolucijo z zahtevo po takojšnji uvedbi splošne, tajne, enake, neposredne, sorazmerne, aktivne in pasivne volilne pravice.

Češka ženska zveza opozarja nabiratelje znamk na jubilejne znamke, katere je izdala letos turška vlada ob kongresu Mednarodne ženske zveze v Cari-

gradu. Znamke, katerih je 15 serij, predstavljajo slike najznamenitejših žen-delavk vsega sveta, predvsem Nobelovih odlikovank. „Doslej ni še nobena druga vlada izkazala te časti ženam delavkam. Samo s kronami okrašene glave so imele mesto na slikah, ki gredo v milijonskem številu v svet.“ Znamke bodo vzete iz prometa 31. decembra t. l. Češka ženska zveza sprejema naročila zanje v dveh serijah: mala serija 7 znamk za 12 Kč, velika, popolna serija 15 znamk za 120 Kč, prodajala bo pa tudi poedine komade. Tudi naše filateliste opozarjamo na to edinstveno priliko.

Češki ženski zvezi je minister Krofta ugodil prošnjo: iz fonda za nezaposleno inteligenco bo dobivala mesečno 500 Kč brezposelna izobraženka, ki bo sestavljala za žensko zvezo žensko bibliografijo.

Mirovni proglasi žen. Pred izbruhom italijansko-abesinske vojne je poslal Odbor mirovne in razorožitvene komisije mednarodnih ženskih organizacij ponovni mirovni poziv vsem državam, ki so včlanjene v Društvo narodov, in italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju.

Enakopravnost državljanov: V Jugoslaviji je na srednjih šolah 1600 profesorice, od teh so samo tri na direktorskem mestu. Na pošti sme biti med uradničtvom z akademsko izobrazbo le 10% žen, s srednješolsko pa 25%. Na ljubljanskem učiteljskišću so letos sprejeli 25 kandidatov, med katerimi ni nobenega odličnjaka, in 10 deklet, za katera je bila odlika sprejemni pogoj. Tri četrtine narodnega premoženja gre skozi roke gospodinj, gospodinje pa nimajo možnosti, da bi poleg mož sodelovale pri uredbi državnih financ. Direktorsko mesto važne zdravstvene ustanove je v ženskih rokah, — ob volitvah mora biti direktorica doma, njen zadnji sluga, ki zna za silo pisati, pa gre glasovat, kdo naj sodeluje pri upravi zdravstvene in druge državne politike. Podjetna in gospodarna vdova modro vodi obsežno kmetijo in redno plačuje visoke davke; ob volitvah opravlja delo v hlevu, da gre njen duševno in telesno betežni pastir na voliše kot polnopraven državljan. Pred kratkim je naša banska uprava objavila v dnevnikih obvestilo, da je vlaganje prošenj za nameščenje brezpredmetno, ker ni praznih mest; ako bo kaj prostega, bodo upoštevali le moške prosilce.

Smrt znane angleške žurnalistke. 29. sept. t. l. je umrla šele 37 let stara odlična angleška žurnalistka in znana pisateljica Winifred Holby — ena najodličnejših žen mlajše angleške generacije. Bila je kmečka hči iz Yorkshire-a; po končani srednji šoli je nekaj časa študirala v Oxfordu, a potem je šla, ne da bi končala študije, kot usmiljenka na francosko fronto. Od tistega časa je bila odločna pacifistka. Pozneje se je posvetila žurnalizmu in postala sourednica velikega angleškega tednika „Time and Tide“. Tam je imela priliko nastopati za vprašanja, ki so jo tako živo zanimala: za mir, za zatiranje narode, za enakopravnost žen. Predavala je mnogo o mednarodnih vprašanjih za „League of Nations Union“, in bila med početnicami gibanja za organizacijo zadrug in strokovnih društev pri južnoafriških zamorcih. Začela je pisateljčevati z 23. letom in njen talent je vidno rasel in zorel v zadnjih letih. Zapisala 6 knjig, med katerimi je menda najboljša „Mandao, Mandao!“, zbirko novel „Truth is not Sober“, kritično študijo o Virginiji Woolf in študijo o zgodovini ženskega gibanja „Women“. Z njo je izgubila Anglija svojo najboljšo žurnalistko in mnogo obetajočo pisateljico. O. G.

Prager Tagblatt z dne 5. nov. 1935 je objavil sledeče pismo:

Božič se bliža in spet so izložbe z igračami polne ljubkih tankov, kanonov, pušk in srčkanih bombnih letal. Najbrže naj odrasli s takimi sredstvi budijo in spodbujajo dobre nagone otrok. Ali se ne bi moralo rajši — dokler je še čas — z zakoni postopati proti takemu konjunktturnemu zastrupljanju nedolžnih duš, da bi se vojna psihoza ne nadaljevala in ovekovečila v novi generaciji?

VSEBINA 12. ŠTEVILKE

Odperto pismo modernemu arhitektu (Janez Rožencvet)

Stanujmo v stanovanjih (ing. arch. Marjanca Kančeva)

O dveh, ki sta se poročila pod marelo (Milica Ostrovska)

Domača knjižnica — duhovno ognjišče (Pavel Kreutzer)

Delavsko stanovanje (dr. med. Kanoni)

O izboljšanju naše kmetijske hiše (ing. arch. Gizela Sukljetova)

Kovinasto pohištvo (ing. arch. Dušana Šantlova)

Moje prijateljice ni več... (Silva Dolenčeva)

Važno žensko vprašanje (Olga Grahorjeva)

Književnost in umetnost: Knjige Mladinske Maticе (Janez Rožencvet) — Janez Rožencvet: Pravljice za lahkomišelnе ljudi (Angela Vodetova)

Obzornik

Priloge: Naš dom — Naša žena — Krojna pola — Ročno delo

Slika na ovoju: Zimski izprehod. Foto P. Kocijančič

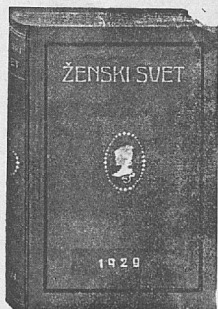
Ženski svet izhaja vsak mesec v Ljubljani. Letna naročnina Din 64.—, polletna Din 32.—, četrtletna Din 16.—. Posamezna številka Din 6.—. Za Italijo L 24.—, posamezna številka L 250 za inozemstvo Din 85.—. Uredništvo in uprava v Tavčarjevi ulici 12/II. Pošt. ček. račun 14004. — Izdaja Konzorcij „Ženski Svet“ v Ljubljani. Za konzorcij in uredništvo odgovorna Milka Martelančeva.

Tiskali J. Blasnikovi nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Darovi za tiskovni sklad.

Cilka Držaj 2 Din; Angela Čertanc 2; Marija Mikolič 4; Jožica Osterc 6; Anica Smola 4; Zora dr. Červinkova 6; Fani Jakobič 1; Leopoldina Jurančič 2; Josipina Golavšek 2; Malika Dequal 2; Mimica Rajh 3; Marija Mihajlinovič 6; Lucija Drole, Dol. 1; Tjaša Štukelj 4; Ivanka Kovačič 4; Dora Mervič 6; Julka Gorišek 8; Viktorija dr. Flisova 9; Ivanka Žužek 4; Jožica Vričko 6; Ana Marš 6.

Iskrena hvala vsem cenjenim darovalkam!

Originalne platnice

za „ŽENSKI SVET“ za vse letnike ima v zalogi
KNJIGOVEZNICA J. DEŽMAN, LJUBLJANA

Wolfova ulica št. 8

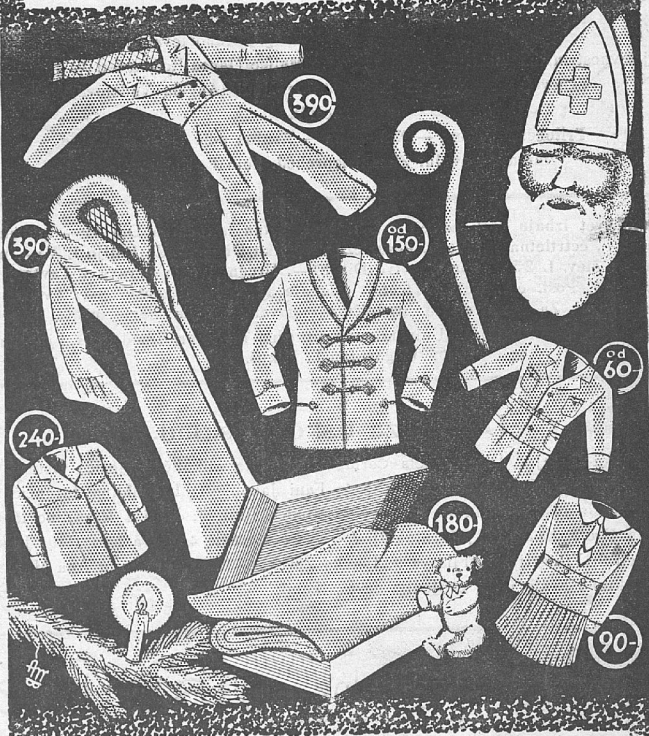
cena platnicam — Din 10.— (brez poštnine)

» z vezavo » 18.— » »

mapa za priloge » 550 » »

Izvršuje vsa knjigoveška dela solidno in ceno

Posebno prikladni darovi za
SV. MIKLAVŽA

TIVAR OBLEKE